

LBRIS

We know
books

Lecturi

pentru școlari

clasa a V-a

— Lasă-i să-și vină în fire, răspunse căpitanul Hull, și atunci ne vor istorisi pățania lor. Deocamdată, să le dăm să bea un pic de apă în care vom pune și rom.

Apoi, întorcându-se:

— Negoro! strigă el.

Când auzi acest nume, câinele se ridică în două labe, parcă ar fi vrut să se apere, și rămase cu gura căscată și cu coama zburlită.

Bucătarul nu se ivea însă.

— Negoro! strigă din nou căpitanul.

Câinele dădu semn de un și mai mare neastâmpăr.

Negoro tocmai ieșea din bucătărie. De-abia se arăta pe punte și câinele se năpusti asupra-i, gata să-l apuce de gât.

Cu o lovitură de vătrai, bucătarul îl puse la pământ. Câțiva marinari de-abia putură stăpâni dobitocul înfuriat.

— Câinele te cunoaște? întrebă Hull pe bucătar.

— Pe mine? răspunse Negoro. Nu l-am văzut niciodată.

— Ciudat lucru! îngână Dick Sand.

CUPRINS

EMIL GÂRLEANU (1878-1914)

Căprioara	3
Gândăcelul	4
Hoinar	6
Vulturul	9
Nedespărțite	11

ION CREANGĂ (1837-1889)

Amintiri din copilărie

I.

[Descrierea satului Humulești]	13
[Nică la școlile din Humulești și Broșteni]	14

II.

[Portretul mamei]	32
[La cireșe]	41
Cinci pâini	44
Păcală	49
Povestea lui Stan Pățitul	52
Soacra cu trei nurori	77

PETRE ISPIRESCU (1830-1887)

Prâslea cel voinic și merele de aur	85
Păcăliciul păcălit	99
Sarea în bucate	102
Vorbele bătrânești sunt pietre nestemate	110
Ieftin și scump	113
Bucatele afumate	114
Lupul pârcălab	116

VASILE ALECSANDRI (1852-1912)

Dimineața	119
Cucoarele	119
Lunca din Mircești	120
Iarna	122
Gerul	123
Secerișul	123
Vânătorul	124
Malul Siretului	125
Sfârșitul iernei	125
Bradul	126
Oaspeții primăverii	127
Legenda rândunicăi	128
Legenda Lăcrămioarei	133

ION LUCA CARAGIALE (1852-1912)

Bubico	135
D-I Goe	142
Vizită	148
Bacalaureat	153
Un pedagog de școală nouă	157
Ajunul examenelor	160
Examenul anual	163

ANTON PANN (1790-1854)

Din năzdrăveniile lui Nastratin Hogeia

CASCĂ OCHII LA TOCMEALĂ IAR NU DUPĂ CE TE-NȘALĂ	166
UN NEBUN FĂGĂDUIEȘTE ȘI-NȚELEPTUL S-AMĂGEȘTE	167
HAINA MAI MULT E PRIVITĂ DECÂT PERSOANA CINSTITĂ	168

OMUL NU POATE SĂ FACĂ UN LUCRU LA TOȚI SĂ PLACĂ	169
CINE FURĂ AZI O CEAPĂ MÂINE FURĂ ȘI O IAPĂ DAR OR ÎN TEMNIȚĂ PLÂNGE, OR PICIOARELE ÎȘI FRÂNGE	169
TE PĂZEȘTE SĂ NU SUPERI P-ALTUL ÎNTRE PROȘTI SĂ-L NUMERI	170
MUȚI SUNT PROȘTI CARE LE PLACE P-ALȚII-N SOBOR SĂ ÎMPACE	172

ION AGÂRBICEANU (1882-1963)

Nicu	174
Seri senine	180
Bourelul	186
La secere	191

MIHAI EMINESCU (1850-1889)

Ce te legeni	202
La mijloc de codru	203
Fiind băiet păduri cutreieram	203
Povestea codrului	204
Floare-albastră	206
Freamăt de codru	209
O, rămâi	210
De-or trece anii... ..	212
Făt-Frumos-din-Lacrimă	212

GEORGE COȘBUC (1866-1918)

Gazel	236
La oglindă	237
Toamna	240
Mama	242
Moartea lui Gelu	244
O scrisoare de la Muselim Selo	249

Nunta în codru	252
Noapte de vară	257

IOAN SLAVICI (1848-1925)

Doi feți cu stea în frunte	259
Păcală în satul lui	270
Zâna Zorilor	287

COSTACHE NEGRUZZI (1808-1868)

Sobieski și românii (1686)	329
----------------------------------	-----

MARK TWAIN (1835-1910)

Aventurile lui Tom Sawyer (<i>fragmente</i>)	336
Aventurile lui Huckleberry Finn (<i>fragmente</i>)	355

JACK LONDON (1876-1916)

Colț Alb (<i>fragmente</i>)	368
-------------------------------------	-----

HECTOR MALOT (1830-1907)

Singur pe lume (<i>fragmente</i>)	395
---	-----

EDMONDO DE AMICIS (1846-1908)

Cuore, inimă de copil (<i>fragmente</i>)	426
--	-----

JULES VERNE (1828-1905)

Căpitan la 15 ani (<i>fragmente</i>)	438
--	-----

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Lecturi pentru școlari: clasa a V-a / selecția textelor:
Daniela Dumitrescu. - București: Astro, 2015
ISBN 978-606-8148-66-3

I. Dumitrescu, Daniela (adapt.)

821.135:1-93-822(075.33)

82-93-822=135.1(075.33)

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Căprioara

Pe mușchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos lângă iedul ei. Acesta și-a întins capul cu botul mic, catifelat și umed, pe spatele mamei lui și, cu ochii închiși, se lasă dezmiertat. Căprioara îl linge, și limba ei subțire culcă ușor blana moale, mătăsoasă a iedului. Mama îl privește și-n sufletul ei de fugarnică încolțește un simțământ stăruitor de milă pentru ființa fragedă căreia i-a dat viață, pe care a hrănit-o cu laptele ei, dar de care trebuie să se despartă chiar azi, căci vremea înțărcatului venise demult încă. Și cum se uita așa, cu ochi îndurerați, din pieptul căprioarei scăpă ca un muget înăbușit de durere; iedul deschise ochii.

Căprioara se îmbărbătează, sare în picioare și pornește spre țăncurile de stâncă, din zare, printre care vrea să-l lase rătăcit. Acolo, sus, e păzit și de dușmănia lupului, și de iscusința vânătorului, căci pe muchiile prăpastiilor acelora numai ele, caprele, puteau a se încumeta. Acolo, l-ar fi știut ca lângă dânsa. Dar până la ele erau de străbătut locuri pline de primejdii. Căprioara își aruncă picioarele în fugă fulgerătoare, în salturi îndrăznețe -- să încerce puterile iedului. Și iedul se ține voinicește din urmă; doar la săriturile amețitoare se oprește, câte o clipă, ca și cum ar mirosi genuna, apoi se avântă ca o săgeată și, behăind vesel, zburdă de bucurie, pe picioarele subțiri ca niște lugere.

LIBRIS Dar trebuie să scoboare, să străbată o pădure, ca să urce din nou spre tancuri. Căprioara contenește fuga: păsește încet, prevăzătoare. Trece din poiană în poiană, intră apoi sub bolți de frunze, pe urmă prin hrube adânci de verdeață până ce pătrunde în inima întunecată, ca un iad, a pădurii.

Și-au mers mult așa până ce au dat, în sfârșit, de lumină. Iedul, bucuros, o ia înainte sărind. Dar în aceeași clipă căprioara se oprește, ca de-o presimțire, adulmecând. În fața ei, de sub o cetină, ochii lupului străluciau lacomi. Un salt, și iedul ar fi fost sfâșiat. Atunci căprioara dă un zbieret adânc, sfâșietor, cum nu mai scosese încă, și, dintr-un salt, cade în mijlocul luminișului. Lupul, văzând prada mai mare, uită iedul și se repede la ea...

Prăbușită în sânge, la pământ, sub colții fiarei, căprioara rămâne cu capul întors spre iedul ei. Și numai când acesta, înapăimântat, se topește în adâncul pădurii, căprioara simte durerea, iar ochii i se tulbură de apa morții.

Gândăcelul

Cum venise pe lume, nici el nu-și dădea seama. S-a trezit ca dintr-un somn și parcă era de când pământul. Nu simțise nici durere, nici bucurie. Și mult își muncise gândul: cum răsărise, și-al cui era?

Mic cât un fir de linte, mișca piciorușele fragede și ocolea, pe de margini, frunzișoara care-l adăpostise. Într-o zi încercă o pornire lăuntrică: ieși de sub umbra răcoasă și dădu buzna afară, în ploaia de lumină. Atunci ră-

mase pe loc, orbit de atâta strălucire. Încetul cu încetul îi veni inima la loc, și îndrăzni: deschise ochișorii mai mult, mai tare, mai mari, îi deschise în sfârșit bine-bine și privi în sus. Se făcuse parcă mai mititel decât fusese.

Cu câtă strălucire, ce adânc și albastru se dezvelea cerul! Și ce minune! Cu ochișorii lui mărunți, cât niște fire de colb, îl cuprindea întreg. Și ce întunecime, câtă umezeală sub frunzișoara lui! Ce căutase dansul acolo? Iar din mijlocul tăriei albastre, un bulgăre de aur aprins arunca vâpăi.

Tresări. Era el altul? Piciorușele nu mai erau ale lui de scânteiau așa? Și mai era îmbrăcat în aur! Căci și trușorul lui, pe care și-l vedea pentru întâia oară, scânteia. Nu cumva era o fărâmiță căzută de acolo, de sus, o fărâmiță de lumină închegată, rătăcită pe pământ? Și, ca o adevărire, pe țărâna neagră trupul arunca o lumină dulce. Ce se mai întreba! Fără îndoială, de acolo căzuse, acolo trebuia să se întoarcă. Dar ce depărtare! Și cum să ajungă? Privi în sus; și atunci, deasupra căpușorului, zări lujerul unui crin ce se ridica așa de înalt, că parcă floarea din vârful își deschidea paharul chiar dedesubtul bulgărului de aur, să-i culeagă razele.

În mintea lui își înjghebă planul. Să se suie pe lujer în sus, să meargă, să meargă și să meargă, până în vârful; și de acolo, la bulgărul de aur, din care credea că se desfăcuse: o săritură – sau o vedea el ce-o face.

Atunci se mișcă din nou și, după ce trecu peste un grăunte de piatră cât un munte și scoborî dincolo, se trezi la rădăcina crinului. Se odihni o clipă, apoi la drum, băiete! Mai întâi se rostogoli de pe tulpina lucie de câteva ori în țărână. Văzând asta, se ridică pe piciorușele dinapoi și, fără să știe pentru ce, cu cele dinainte își făcu, moșnegește, cruce. Pe urmă încercă din nou, și văzu că poate. Luciu i se păruse lujerul crinului, și când colo avea atâtea

Și-a mers voinicul, a mers. Mult să fi mers. Se uită în jos și-l prinse ameteala. Privi în sus și se cutremură. Ce – nu făcuse niciun sfert din sfertul drumului! Puterile îi cam slăbiseră, dar nu se lăsa. Încă vreo câțiva pași, și ici, deasupra, parcă se întruchipa o frunzișoară lătăreață, ca o prispă. Acolo o să se odihnească. Și iar purcese la drum; și umblă, și umblă, băietе; și de-abia ajunse. Iar când a poposit, ud de sudoare, că părea o picătură de rouă, bulgărele de aur scăpătase de amiază. Și voinicul privi iar în sus. Privea în sus și nu-și credea ochilor: zile, săptămâni, luni avea de umblat. Și cât era de hotărât și de vânjos drumețul, nu-și putu opri un oftat:

— Uf! Că mult mai am de suit, Doamne!

Hoinar

O clipă ținu noaptea, cât țin nopțile de vară, când întunericul e numai o strângere de aripi a luminii. Și totuși, îndată ce se trezi, fluturul, în răcoarea umedă a dimineții, i se păru că dormise de când lumea; de aceea zise în sine, bănuind:

„Ce Dumnezeu răsare soarele atât de târziu!“

Dar ca și cum Dumnezeu i-ar fi făcut pe voie, deodată se răsfiră din înalt mănunchiul strălucitor al razelor de soare, și peste câmpie năvăli un vâl de aur. Fluturul își pâlpâi de câteva ori aripile și, din vârful galben al tulpinii de lumânărică, unde poposise de cu seară, își luă, zglobiu, zborul. Fiindcă nu fusese de mult pe la târg, o luă într-acolo.

Curând zări o grădină cu fel de fel de flori. Trecu pārleazul și, mehenghi, se furișă întâi pe la ferestrele casei.

Perdelele erau încă lăsate. Ce să vadă? Nimic! În schimb, de jur împrejurul privazurilor, cununi de zorele se împleteau, cu florile deschise, fragede, liliachii bătând în albastru, sinilii bătând în roz, acoperite de rouă ca de niște nestemate. „Fragede flori“, gândi fluturașul și, bătându-și aripile albastre stropite cu aur, le sărută pe rând. „Aici o să stau astăzi pe vremea arșiței“, gândea ștregarul. Dar tot privind la ele, găsi zorelelor o scădere; prea își schimbau fața; dimineața într-un fel, la amiază într-alt fel, iar seara se-nchideau morocănoase. „Nu-s statornice“, adăugă craiul și plecă mai departe. Cum zbură, așa, deasupra straturilor, mirosul rozetei îi umezi sufletul. Repede se coborî de se așeză pe o tulpină de rozetă. Și cum rămăsese pierdut, răsuflând mireasma îmbătătoare, se gândea: „Nu e floare mai fermecătoare ca rozeta, degeaba! În mireasma ei să mori, și mori fericit.“ Gândind astfel, privi mai bine tulpina florii. Cine-l pusese! Măhnit, își mai schimbă din păreri: „Într-adevăr, îmbătător miros, dar de ce oare firea nu îmbină niciodată toate însușirile la un loc? Poftim, privește, cine împrăștie o asemenea mireasmă! Ce flori mărunțele, pipernicite, aproape verzi, ca și frunzele.“ Și fiindcă în clipa aceea veni până la el adierea unor crini, urmă: „Ce are a face rozeta cu crinii, cu crinii albi ca spuma laptelui!“ Fără să stea în cumpănă, își făcu vânt spre lujerul înalt, subțire și mândru al unui crin întârziat. Așezându-se în potirul parfumat, alb ca zăpada, berbantul își destinse aripile puțin, să se odihnească, dar băgă de seamă că se umpluse de praful galben al florii și se necăji: „Foarte mulțumesc de gazdă, dacă e vorba să ies mânjit!... Și unde mai pui că aici stai ca într-o mănăstire.“ Se înălță în aer. Se încălzise grozav. „Parcă e mai cald ca la camp“, gândi sprintarul. În vremea aceasta ochii lui zăriră, așa, ca o șuviță de sânge. Era un strat de garoafe. „Hai într-acolo“, întinse aripile, lovi de câteva ori

LBRIS

We know
books

Emil Gârleanu

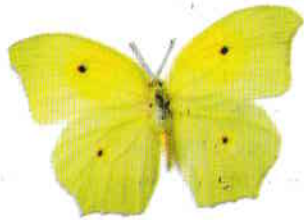
Din lumea celor care nu cuvântă

Ediția a II-a

BUCUREȘTI, 2020

Cuprins

Cât un fir de neghină	5
Gândăcelul	7
Sărăcuțul!	9
Călătoare!	11
Musculița	14
Cântărețul	16
Hoinar	18
În curtea mea	21
După asemănarea lor!	24
Cioc! cioc! cioc!	29
În fel de fel de fețe	30
Mai sus!	34
Nedespărțite!	36
Pasăre de noapte	38
Vulturul	40
Cucoșul	43
Ca soarele!	45
Luptătorii	47
Mărinimie	50
Singuratecii	52
Filozoful	54

Când stăpânul nu-i acasă!	56
Grivei	59
Fricosul	62
Musafirul	64
Căprioara	66
Voinicul!	68
Gâza	70
Părăsită	73
Calul	76
Tovarășii	80
Trandafirul	83
Frunza	85
O rază	88
Puișorii	90

Cât un fir de neghină

„Nu trebuie să fii cât un munte de mare ca să poți judeca. Ci de-ai fi cât o neghină, ori cât un fir de colb, dacă ai în căpușorul tău scânteia dumnezeiască ce cuprinde lumea, ți-i de ajuns: știi ce ești, de unde vii și-ncotro trebuie să te îndrepti.“ Gândirea aceasta i-o spusese gănganiei o furnică. Și spusa muncitoare îi intrase atunci pe o ureche și-i ieșise pe alta. De-abia văzuse de câteva zile lumina soarelui, pământul, florile! În iarbă i-au părut toate un rai; dar când a întins aripioarele și-a zburat, mirându-se că poate să străbată aerul, când apoi a căzut istovită de oboseală, pe-o frunză, atunci întâiași dată a cunoscut greul. Și spusele furnicii i-au venit în minte... Ce era? O gănganie mică, fără strălucire, rotundă, ca o sămânță. De unde venea? Din iarbă; ținea minte că se trezise sub o rochița-rândunicii. Dar încotro avea să se îndrepte? Ei, asta era greul!

S-a coborât de pe frunză și-a purces să caute din nou furnica. A umblat încoace, încolo, — furnica nicăieri. Altele a întâlnit, dar grăbite. Furnicile nu prea stau de vorbă. A mers mult și bine; altă gândire n-a mai auzit. „Înțelepciunea e rară“, se gândea biata gănganie. Și acesta a fost al doilea necaz al ei. E greu începutul! Într-o zi o prinse ploaia; din neabăgare de seamă, căzu într-un șuvoi. De-abia scăpă, pe-un pai. Iar al-tă dată, ce spaimă, Doamne! stătu o clipă, fără suflare, sub talpa cizmei grădinarului. Avusese noroc de-o pietricică ce lăsase lângă dânsa un gol. De ce-ți atârnă viața în ziua de azi! Dar trebuia să se păzească cu tot dinadinsul. Trai e acela când ești nevoit să-l cumpănești în fiecare clipă? Umbla

numai pe dibuitele: cercetând, ocolind, ispitind. Colo e apă, dincolo oameni, mai la o parte un cărucior cu copii. „La ce m-a lăsat Dumnezeu dacă n-am părticica mea de pământ? se întreba gândania. Unde să mă așez ca să rămân liniștită?” Atunci în față i se ridică deodată casa, locuința stăpânului grădinii. „Sus, acolo, trebuie să fie bine... dar e prea înalt.” Să se ridice cu cumpătare. Întâi zbură pe vârful unei gherghine; de acolo, pe-un copăcel, pe-un călin; pe urmă, pe iedera dimprejurul balconului. În sfârșit, iat-o: a ajuns. S-a așezat pe marginea streșinii. Uf! Cum arde tabla. Soarele o dogorește, un chin! Vasăzică, și aici, iad. Și gândul o munci iar: Ce rost avea pe lume?... Toate celelalte vietăți păreau că au o chemare. Și fluturul? Cum de nu. Dar fluturul e încântarea ochilor, floare zburătoare, o picurare vie din curcubeu. Furnica își face casă, agonisește, trăiesc mii la un loc; furnica, dacă ar fi de o sută de ori mai mare, i-ar fi destulă mintea pe care o are acum, în vreme ce atâtea dobitoace, mari cât munții, dacă ar fi de o sută de ori mai mici, nu le-ar ajunge mintea pe care o au cum sunt. Albina... toate, toate. Și ea? Seama ei pe lume?...

În clipa aceea găza prinse cu ochisorii o semene a ei zburând pe sus, căutând poate un loc de scăpare ca și dânsa. Dar nici n-apucă bine să se uite la ea, când, ca o săgeată, o rândunică se repezi din cuibul de sub streășină și prinse din zbor tovarășa de suferință. Peste o clipă se auziră țipătele de bucurie ale puișorilor căroră rândunica le aducea hrană. Și gândania, biata, își dete seama: „Vezi, asta e soarta noastră: să hrănim păsările, care au ce căuta pe lume!”...

... Găza întinse aripioarele, se lăsă în gol, pluti puțin; apoi săgeata străbătu din nou aerul. Se auzi o pâlpare de aripi. Și, îndată, puișorii primeau, gălăgioși, pe mama bună ce le aducea iar hrană.

Gândăcelul

Cum venise pe lume, nici el nu-și dădea seama. S-a trezit ca dintr-un somn și parcă era de când pământul. Nu simțise nici durere, nici bucurie. Și mult își muncise gândul cum răsărise, și-al cui era? Mic cât un fir de linte, mișca picioarele fragede și ocolea, de pe margini, frunzișoara care-l adăpostise. Într-o zi încercă o pornire lăuntrică: ieși de sub umbra răcoroasă și dădu buzna afară, în ploaia de lumină. Atunci rămase pe loc, orbit de atâtea strălucire. Încetul cu încetul îi veni inima la loc și îndrăzni: deschise ochisorii mai mult, mai tare, mai mari, îi deschise în sfârșit bine-bine și privi în sus. Se făcuse parcă mai mititel decât fusese. Cu câtă strălucire, ce adânc și albastru se dezvelea cerul! Și ce minune! cu ochisorii lui mărunți, cât niște fire de colb, îl cuprindea întreg. Și ce întunecime, câtă umezeală sub frunzișoara lui. Ce căutase dânsul acolo? Iar din mijlocul tăriei albastre, un bulgăre de aur aprins arunca văpăi.

Tresări. Era el altul? Picioarele nu mai erau ale lui de scânteiau așa? Și mai era îmbrăcat în aur! Căci și trupușorul lui, pe care și-l vedea pentru întâia oară, scânteia. Nu cumva era o fărâmiță căzută de acolo, de sus, o fărâmiță de lumină închegată, rătăcită pe pământ? Și, ca o adevărită, pe țărâna neagră trupul aruncă o lumină dulce. Ce se mai întreba! Fără îndoială, de acolo căzuse, acolo trebuia să se întoarcă. Dar ce depărtare. Și cum să ajungă? Privi în sus; și atunci, deasupra căpușorului, zări lujerul unui crin ce se ridica așa de înalt, că parcă floarea din vârf își deschidea paharul chiar dedesubtul bulgărului de aur, să-i culeagă razele.

LBRIS

We know
books

ION CREANGĂ

POVEȘTI
POVESTIRI
AMINITIRI DIN COPILĂRIE

BUCUREȘTI, 2019

uncrop, s.n. – apă clocotită; petrecerea care se face, la țară, luni după nuntă.

LBRIS

We know
books

V

- vasilisc*, s.m. – animal fabulos care ucide cu privirea.
vârzare, s.f. – plăcintă de post umplută cu varză, ceapă, știr, mărar etc.
vătală, s.f. – cadru dreptunghiular pe care se sprijină spata, la războiul de țesut.
vătăman, s.m. – ajutorul vornicului la încasarea dărilor; vătășel.
vergi (a duce *vergile cuiva*) – a duce grija, a se teme pentru cineva.
vidmă, s.f. – vrăjitoare.
vindereu, s.m. – șoim mic.
vornic, s.m. – în trecut, la sate – perceptor; mai târziu – primar.

Z

- zamparagiu*, s.m. – desfrânat, haimana.
zăhăi, vb. – a neliniști, a supăra.
zăhăit, adj. – părăsit, răscolit.
zămori, vb. – a-și astâmpăra foamea, setea, cu puțin.
zăpsi, vb. – a prinde pe cineva asupra faptului.
zărghit, adj. – smintit.
zăticeală, s.f. – stânjenire, supărare.
zbânțuit, s.m., adj. – obraznic, ștrengar.
zghihui, vb. – a zgâlțâi.
zmârdoare, s.f. – ființă murdară, scârbă.

Cuprins

Povești

Povestea porcului	5
Soacra cu trei nurori	22
Capra cu trei iezi	30
Punguța cu doi bani	39
Dănilă Prepeleac	44
Povestea lui Harap-Alb	58
Fata babei și fata moșneagului	114
Ursul păcălit de vulpe	121
Ivan Turbincă	124
Lupul la stână	141

Povestiri

Povestea unui om leneș	145
Moș Ion Roată și Unirea	147
Popa Duhu	151
Cinci pâni	157
Moș Ion Roată și Vodă-Cuza	162
Acul și barosul	168
Inul și cămeșa	171
Pâcală	174
Prostia omenească	177

Amintiri din copilărie

I. [Descrierea satului Humulești]	183
[Nică la școlile din Humulești și Broșteni]	184
II. [Portretul mamei]	202
[La cireșe]	210
[Pupăza din tei]	213
[La scăldat]	220
III.	225
IV. [Plecarea lui Nică la seminarul de la Socola]	251
<i>Glosar</i>	261

Cică erau odată o babă și un moșneag: moșneagul de-o sută de ani, și baba de nouăzeci; și amândoi bătrânii aceștia erau albi ca iarna și posomorâți ca vremea cea rea din pricină că nu aveau copii. Și, Doamne! tare mai erau doriți să aibă măcar unul, căci, cât era ziua și noaptea de mare, ședeau singurei ca cucul și le țiuiau urechile, de urât ce le era. Și apoi, pe lângă toate aceste, nici vreo scofală mare nu era de dânșii: un bordei ca vai de el, niște țoale rupte, așternute pe laițe, și atâta era tot. Ba de la o vreme încoace, urâtul îi mânca și mai tare, căci țipenie de om nu le deschidea ușa; parcă erau bolnavi de ciumă, sărmanii!

În una din zile, baba oftă din greu și zise moșneagului:

— Doamne, moșnege, Doamne! De când suntem noi, încă nu ne-a zis nime tată și mamă! Oare nu-i păcat de Dumnezeu că mai trăim noi pe lumea asta? Căci la casa fără de copii nu cred că mai este vrun Doamne-ajută!

— Apoi dă, măi babă, ce putem noi face înaintea lui Dumnezeu?

— Așa este, moșnege, văd bine; dar, până la una, la alta, știi ce-am gândit eu astă-noapte?

— Știu, măi babă, dacă mi-i spune.

— Ia, mâine dimineață, cum s-a miji de ziua, să te scoli și să apuci încotro-i vedea cu ochii; și ce ți-a ieși înainte întâi și-ntâi, dar a fi om, da' șarpe, da', în sfârșit, orice altă jivină a fi, pune-o în traistă și o adă acasă; vom crește-o și noi cum vom putea, și acela să fie copilul nostru.

Moșneagul, sătul și el de-atâta singurătate și dorit să aibă copii, se scoală a doua zi dis-dimineață, își ia traista

În băț și face cum i-a zis baba... Pornește el și se duce tot înaintea pe niște ponoare, până ce dă peste un bulhac. Și numai iaca că vede în bulhac o scroafă cu doisprezece purcei, care ședeau tologiți în glod și se păleau la soare. Scroafa, cum vede pe moșneag că vine asupra ei, îndată începe a grohăi, o rupe de fugă, și purceii după dânsa. Numai unul, care era mai ogârjit, mai răpănos și mai răpciugos, neputând ieși din glod, rămase pe loc.

Moșneagul degrabă îl prinde, îl bagă în traistă, așa plin de glod și de alte podoabe cum era, și pornește cu dânsul spre casă.

— Slavă ție, Doamne! zise moșneagul, că pot să duc babei mele o mângâiere! Mai știi eu? Poate ori Dumnezeu, ori dracul i-a dat în gând ieri noapte de una ca asta.

Și cum ajunge-acasă, zice:

— Iaca, măi băbușcă, ce odor ți-am adus eu! Numai să-ți trăiască! Un băiat ochios, sprâncenat și frumușel de nu se mai poate. Ți seamănă ție, ruptă bucățică!... Acum pune de lăutoare și grijește-l cum știi tu că se grijesc băieții: că, după cum vezi, îi cam colbăit, mititelul!

— Moșnege, moșnege! zise baba, nu râde, că și aceasta-i făptura lui Dumnezeu; ca și noi... Ba poate... și mai nevinovat, sărmanul!

Apoi, sprintenă ca o copilă, face degrabă leșie, pregătește de scaldătoare și, fiindcă știa bine treaba moșitului, lă purcelul, îl scaldă, îi trage frumușel cu untură din opaiț pe la toate încheieturile, îl strânge de nas și-l sumuță, ca să nu se deoache odorul. Apoi îl piaptănă și-l grijește așa de bine, că peste câteva zile îl scoate din boală; și cu tărăte, cu cojițe, purcelul începe a se înfiripa și a crește văzând cu ochii, de-ți era mai mare dragul să te uiți la el. Iară baba nu știa ce să mai facă de bucurie că are un băiat așa de chipos, de hazliu, de gras și învelit ca un pepene. Să-i fi zis toată lumea că-i urât și obraznic, ea ținea

una și bună, că băiat ca băiatul ei nu mai este altul! Numai de-un lucru era baba cu inima jignită: că nu putea să le zică tată și mamă.

Într-una din zile, moșneagul voiește a merge la târg să mai cumpere câte ceva.

— Moșnege, zise baba, nu uita să aduci și niște roșcove pentru ist băiat, că tare-a fi dorit, mititelul!

— Bine, măi babă. Dar în gândul său: „Da' mânca-l-ar brânca să-l mănânce, surlă, că mult mă mai înăduși cu dânsul. De-am avea pâine și sare pentru noi, da' nu să-l mai îndop și pe dânsul cu bunătați... Când m-aș potrivi eu babei la toate cele, apoi aș lua câmpii!“

În sfârșit, moșneagul se duce la târg, târguiește el ce are de târguit și, când vine acasă, baba îl întrebă, ca totdeauna:

— Ei, moșnege, ce mai știi de pe la târg?

— Ce să știu, măi babă? Ia, nu prea bune vești: împăratul vrea să-și mărite fata.

— Și asta-i veste rea, moșnege?

— D-apoi îngăduiește puțin, măi babă, că nu-i numai atâta, că, de ce-am auzit eu, mi s-a suit părul în vârful capului. Și când ți-oi spune până la sfârșit, cred că ți s-a încrâncena și ție carnea pe tine.

— Da' de ce, moșnege? Vai de mine!

— D-apoi, iaca de ce, măi babă, ascultă: Împăratul a dat de știre, prin crainicii săi, în toată lumea, că oricine s-a afla să-i facă, de la casa aceluia și până la curțile împărătești, un pod de aur pardosit cu pietre scumpe și fel de fel de copaci, pe de-o parte și de alta, și în copaci să cânte tot felul de păsări, care nu se mai află pe lumea asta, aceluia îi dă fata; ba cică-i mai dă și jumătate din împărăția lui. Iară cine s-a bizui să vină ca s-o ceară de nevastă și n-a izbuti să facă podul, așa cum ți-am spus, aceluia pe loc îi și taie capul. Și cică până acum o mulțime de feciori de crai și de împărați, cine mai știe de pe unde au venit, și niciunul

LIBRIS | We know books

din ei n-a făcut nicio ispravă; și împăratul, după cum s-a hotărât, pe toți i-a tăiat, fără cruțare, de le plânge lumea de milă. Apoi, măi babă, ce zici? bune vești sunt aceste? Ba și împăratul cică s-a bolnăvit de supărare!

— Of! moșnege, of! boala împăraților e ca sănătatea noastră! Numai despre feții de împărat, ce mi-ai spus, mi se rupe inima din mine, că mare jale și alean or fi mai du-când mamele lor pentru dânșii! Mai bine că al nostru nu poate vorbi și nu-l duce capul, ca pe alții... la atâtea iznoave.

— Bune-s și acestea, măi babă; da' bună ar fi și aceea când ar avea cineva un fecior care să facă podul și să ia pe fata împăratului, că știu c-ar încăleca pe nevoie și, Doamne! mare slavă ar mai dobândi în lume!

Când vorbeau bătrânii, purcelul ședea în culcuș, într-un cotlon sub vatră, cu râțul în sus și, uitându-se țintă în ochii lor, asculta ce spun ei și numai pufnea din când în când. Și cum sfătuiau bătrânii, ei înde ei, despre acestea, numai iaca se aude sub vatră: „Tată și mamă! eu îl fac“. Baba atunci a amețit de bucurie, moșneagul însă, gândind că-i Ucigă-l crucea, s-a speriat și, uimit, se uita prin bordei în toate părțile, să vadă de unde a ieșit acel glas; dar, ne-văzând pe nime, și-a mai venit în sine. Însă godacul iar a strigat:

— Tată, nu te înfricoșa, că eu sunt! Ci trezește pe ma-ma și du-te la împăratul de-i spune că eu îi fac podul.

Moșneagul atunci zise îngăimat:

— D'apoi ai să-l poți face, dragul tatei?

— Despre asta n-aibi grijă, tată, că ești cu mine. Nu-mai du-te și vestește împăratului ce-am spus eu!

Baba, atunci, venindu-și în sine, sărută băiatul și-i zise:

— Dragul mamei, drag! Nu-ți pune viața în primejdie, și pe noi să ne lași, tocmai acum, străini, cu inima arsă și fără niciun sprijin!

— Nu te îngriji, mămucă, defel; că trăind și nemurind ai să vezi cine sunt eu.

Atunci moșneagul, nemaiavând ce zice, își piaptână barba frumos, ia toiagul bătrâneților în mână, apoi iese din casă și pornește spre împărăție și, cum ajunge în târg, se duce cu pieptul deschis drept la palatul împăratului. Un străjer, cum vede pe moșneag că stă pe-acolo, îl întreabă:

— Da' ce vrei, moșule!

— Ia, am treabă la împăratul; feciorul meu se prinde că i-a face podul.

Străjerul, știind porunca, nu mai lungește vorba, ci ia moșneagul și-l duce înaintea împăratului. Împăratul, vă-zând pe moșneag, îl întreabă:

— Ce voiești de la mine, moșule?

— Să trăiți mulți ani cu bine, Luminate și Preaputer-nice Împărate! Fecioru-meu, auzind că aveți față de mă-ritat, m-a trimis, din partea lui, ca să aduc la cunoștința Măriei Voastre că el, cică, poate să vă facă podul.

— Dacă poate să-l facă, facă-l, moșnege; și atunci fata și jumătate din împărăția mea ale lui să fie. Iară de nu, atunci... poate-i fi auzit ce-au pățit alții, mai de viță decât dânșul?! Dacă te prinzi așa, apoi mergi de-ți adă feciorul încoace. Iară de nu, caută-ți de drum și nu umbla cu gâr-găunii în cap.

Moșneagul, auzind aceste chiar din gura împăratului, se pleacă până la pământ; apoi iese și pornește spre casă, ca să-și aducă feciorul. Și, cum ajunge acasă, spune fecio-ru-său ce a zis împăratul. Purcelul atunci, plin de bucurie, începe a zburda prin bordei, dă un ropot pe sub laițe, mai răstoarnă câteva oale cu râțul și zice:

— Haidem, tătucă, să mă vadă împăratul!

Baba, atunci, începe a se boci și a zice:

— Se vede că eu nu mai am parte în lumea asta de ni-mica! Până acum m-am chinuit de l-am crescut și l-am scos din toată nevoia, și acum... parcă văd c-am să rămân fără dânșul!

LBRIS

We know
books

Ion Luca Caragiale

MOMENTE ȘI SCHIȚE
NUVELE ȘI TEATRU

Ediția a II-a

BUCUREȘTI, 2018

EFIMIȚA (*mișcată, cu tonul misterios*): Ce-i afară, Safto?
SAFTA (*care a intrat cu un braț de lemn*): Bine, cocoană, ce să fie! Da pân-acuma n-am putut închide ochii: toată noaptea a fost masă mare la băcanul din colț; acu d-abia s-a spart cheful. Adineaori a trecut p-aici vreo câțiva, se duceau acasă pe două cărări! era și Nae Ipingescu, ipistatul, beat frânt; chiuia și trăgea la pistoale... obicei mitocănesc.

LEONIDA (*nedumerit*): Ce obicei?

SAFTA: Știi, a făcut oamenii chef, c-aseară a fost lăsată secului.

EFIMIȚA (*înseninându-se și prinzând limbă, către Leonida cu umor*): A fost lăsată secul!

LEONTDA (*imbărbătat*): Ei vezi? (*plin de triumful teoriei*)
Tot vorba mea, domnule! Omul, bunăoară, de par egzamplu, dintr-un nu-știu-ce ori ceva, cum e nevriscos, de curiozitate, intră la o idee; a intrat la o idee? Fandacsia e gata; ei! și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie, (*către cocoana*) Văzuși?

EFIMIȚA (*cu chef*): Ei! soro! parcă ziceai că nu e voie de la poliție să se dea cu pistoale în oraș?

LEONIDA (*sigur*): Apoi bine, nu vezi dumneata că aici a fost chiar poliția în persoană...

EFIMIȚA: Ei, bobocule, apăi cum le știi dumneata toate, mai rar cineva! (*aprinde lampa*)

(*Amândoi sunt foarte veseli. Safta rămâne încremenită văzând răsturnarea odăii*)

(*Cortina*)

(1880)

Cuprins

I. MOMENTE ȘI SCHIȚE

Jertfe patriotice	3
Moftangii	8
Rromânul	8
Rromânca	10
Un pedagog de școală nouă	13
Telegrame	26
C.F.R.	34
Urgent... ..	40
High-life	46
Five o'clock	52
Bubico... ..	58
D-l Goe	65
Bacalaureat	72
Căldură mare	77
Lanțul slăbiciunilor	83
Vizită	89

II. NUVELE

O făclie de Paște	95
La hanul lui Mânjoală	114
Două loturi	125
În vreme de război	145

III. TEATRU

O scrisoare pierdută	167
O noapte furtunoasă	268
Conul Leonida față cu reacțiunea	325

Editor: George Huzum

Coperta: Laura-Teodora Rădulescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**CARAGIALE, ION LUCA****Momente și schițe, năvele și teatru** / Ion Luca Caragiale. - Ed. a 2-a.

- București : Astro, 2018

ISBN 978-606-8660-41-7

821.135.1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.rowww.cartescolara.rowww.depozit-de-carti.rowww.pro-librarie.ro

I. MOMENTE ȘI SCHIȚE

Jertfe patriotice

În sfârșit... Mai erau câteva ceasuri până în dimineața de 11 februarie, când trebuia să se dea lovitura. În cazarma lor din Dealul Spirii, tunarii îmbrăcau tunurile în pai pentru ca, despre ziuă, să poată merge în dosul palatului spre a proteja operația conspiratorilor, fără să tulbure liniștea nopții și să strice somnul pacinicilor mahalagii. Militarii își făceau datoria... da; dar nici civilii nu rămâneau mai prejos.

Era ultima întrunire a secțiunilor conspirației. Ca să înțeleagă mai bine cititorul, trebuie să spun că vasta urzeală se compunea din secțiuni cu un număr restrâns de membri, de la zece până la optsprezece inși. Unul din aceștia, fără să știe ceilalți, avea relațiuni cu un altul din o altă secțiune; așa că, la un moment dat, chiar dacă s-ar fi prins una din acestea lucrând, nu s-ar fi putut descoperi nimic mai mult decât o mână de oameni. Această organizație mazziniană fusese combinată de răposatul C.A. Rosetti, după reminiscentele-i clasice.

În seara aceea, într-una din secțiuni, compusă în jumătate din câțiva tineri entuziaști și din vreo trei negustori, prezidentul, un liberal fanatic, care mâncase la 48 jimbla exilului în formă de tainuri turcești, la Brussa, ținu o scurtă cuvântare, cam așa:

— Fraților! Vremea vorbelor a trecut; acum are să sune la sfârșit ceasul faptelor. Trebuie să avem curaj; momentul cel mare se apropie. Până să nu crape de ziuă, poate că vom fi chemați să facem cea mai mare jertfă pe care are dreptul patria s-o ceară de la un om. Să fim gata la tot! Să nu ne dăm înapoi de la nimic pentru a ne împlini datoria de patrioți!

Când prezidentul a terminat solemnă lui cuvântare, tinerii carbonari, scrâșnind din dinți, au ridicat pumnii încleștați în sus, în semn de aplauze și de aclamațiuni, știut fiindcă că, într-o conspirațiune, zgomotul este interzis. În timpul însă când vorbea prezidentul, unul dintre negustori se căuta cu multă stăruință în fundul buzunarului de la nădragi. Îndată ce cuvântarea fu isprăvită, negustorul se sculă în picioare, scoțând din buzunar un pungoci unsuros, destul de greu, plin cu mărunțiș. Apoi, mergând hotărât la masa prezidentului, trânti zgomotos, între sfeșnice, pungociul, și zise:

— Dacă a venit vremea pe jertfă, apoi cât m-ajunge partea, nu mă dau în lături!

Zicând acestea, isnaful începe să dezlege baierile pungociului. Prezidentul și toți tinerii entuziaști au un moment de dezgust în fața acestui act. Unul din ei, cel mai înflăcărat, nu se poate opri a zice cu indignare: „Mitocanul, tot mitocan!“ Dar cum sunt toți foarte liniștiți, înfățișarea pungociului durdului le răstoarnă cu desăvârșire mișcarea întâia. Incrucișându-și unii între alții niște priviri fulgerătoare și uitând că se află într-o cavernă de conspirație, încep să pleoscăiască din palme, strigând toți:

— Ura! bravo patriot! să trăiască nenea Niță!

Și palmele tinichelelor se pornesc toate cu degetele încovoiate către pungociul mitocanului; dar mitocanul, în același timp, ridică pungociul de pe masă și-l vâără în buzunar, zicând:

— Bine, eu dau partea mea... Care, ce dă?

Prezidentul, care se înțeleșese din ochi cu tinerii, zice:

— Neică Niță, aici e pe frăție, dă fiecare ce poate și cum poate. Dumnealor, că sunt mai tineri și, vorba aia, ce-am avut și ce-am pierdut! dumnealor o să-și puie, Doamne ferește! viața în primejdie; că asta nu-i glumă ce facem noi! ia gândește-te dumneata; șapte puteri garante! nene Niță, și Convenția de la Paris! Care va să zică, noi ne punem contra lui Napoleon III, neică Niță... te joci! D-aia spui că dumnealor, ca tineri, pot să meargă chiar până la moarte...

— Să ferească Dumnezeu! zice nenea Niță; ar fi păcat...

— Da, dar vorba e: să poate? Însă dumneata, care ești altfel de om, om cu dare de mână, negustor, de, dumneata nu face pentru ca să te bagi unde se bagă dumnealor. D-aia a și împărțit Dumnezeu trebile pe pământ: unul, adică cu alergătură, și altul, vine vorba, cu capitalul; și pe urmă, toți la câștig, fiecare pe cât a pus, împart drept pentru interresurile patriei, fiindcă toți sunt patrioți!... nu-i așa?

— Așa da – zice nenea Niță – acuma te pricep.

— Ei vezi?... dă-ți partea.

Nenea Niță a scos iar pungociul, i-a deschis baierile și a vărsat pe masă un pumn de mărunțiș: icusari, nisifiele, sfanți, sfântoaice, firfirici și gologani; le-a socotit până la suma de cinci galbeni; apoi a legat iar pungociul la gură, zicând:

— Ei! acu, cine-mi iscălește fitanția?

— Care fitanție?

— Pentru sumă.

— Cum, nene Niță? strigă prezidentul, Cum să poate să spui dumneata așa vorbă? să cer hârtie la vreme de revoluție?

Dar nenea Niță acopere cu laba mărunțișul și dă să-l tragă la margine, ca să-l puie la loc.

— Fără fitanție, nu pot să dau, fiindcă n-am temei la catastif. Atunci, cel mai tinichea dintre carbonari, văzând primejdia, se repede la mâna isnafului, pe care o apucă strâns, și zice:

— Stai, nene Niță!... Fraților, are dreptate nenea Niță: dacă varsă negustorul parale, trebuie să aibă adevărul la mână. Uite ce m-am gândit eu: să dăm toți iscălitura noastră cu girul prezidentului.

Toată asistența, cu ochii sclipitori, aprobă unanim propunerea, iar tânărul ia un condei și hârtie și scrie, citind în gura mare:

„Subtiscăliții patrioți, la un moment greu al nostru, pentru interesele patriei, am luat de la nenea Niță suma de 70 sfați pe care i-o vom înapoia îndată ce vom izbuti să facem toate bune, ca să nu mai fie tiranie...”

Și iscălesc toți... Ședința se ridică; isnaful mai numără o dată paralele; ia țidula, o îndoiaie și vrea să plece. Atunci, prezidentul îl cheamă de la ușă, îl trage la o parte și, pe când ceilalți ies binișor unul câte unul, îi spune la ureche:

— Nene Niță, eu zic că nu e bine să porți țidula asta în buzunar. Dacă, Doamne ferește! nu izbutim să dăm pe Cuza jos, și te calcă poliția, și găsește chitanța la dumneata?... ce te faci?

Nenea Niță stă un minut pe gânduri și răspunde, făcând cu ochiul:

— Las' că o pui eu bine; n-ai dumneata grije!

Prezidentul stânge lumânările, îl conduce pe nenea Niță până la poartă și, după ce-l vede depărtându-se, se întoarce în curte, o curte paragină de mahala, și aprinde un chibrit. Într-o clipă, de pe lângă uluci, din fundul curții, răspund alte chibrituri, aprinzându-se ca niște ecouri luminoase: era

semnalul de raliare al conspiratorilor. Toți își dau întâlnire, peste o jumătate de ceas, la Rașca, unde trebuiau să bea banii isnafului, așteptând ceasul abdicării lui Cuza. La Rașca, intră unul câte unul foarte veseli și încep să comande mâncare și băutură. Când sfații isnafului erau pe sfârșite, tunurile, cu roatele îmbrăcate în paie, ajungeau în dosul palatului, în vreme ce, prin față, intrau conspiratorii sus, salutați de garda vânătorilor...

A fost cuminte nenea Niță când a luat țidula la mână... Pe când, mult mai târziu, în fața Griviței, batalionul de vânători spăla în sânge steagul mânjit în noaptea de 11 februarie, nenea Niță, fruntaș al comerțului român, ca întreprinzător de furajuri și altele, încasa, în virtutea chitanței cu data de 10 februarie 66, partea-i cuvenită după luptele sale pentru răsturnarea tiraniei; în virtutea aceleiași chitanțe, nenea Niță lua apoi parte printre fericiții subscriitori ai conversiei drumurilor de fier și ai Băncii Naționale.

Astăzi vechiul patriot are un otel nobiliar în București, un echipaj blazonat și câteva milioane; dânsul păstrează încă cu scumpătate bătrâna chitanță, pe care o arată la toată lumea ca un pergament de nobleță, pentru a proba câte sacrificii a știut el să facă odinioară, în vremuri grele, pentru patrie... Și încă tot mai face: de exemplu, a scris pentru monumentul lui Brătianu douăzeci de lei și pentru al vânătorilor cincii. Totdeauna entuziast și generos ca și în ajunul lui 11 februarie, nenea Niță, cu calitățile lui de inimă, trebuia să prospereze și merită să fie stimat.

ANTON PANN

Năzdrăvăniile lui
Nastratin Hogeia

•

Fabule și istorioare

•

O șezătoare la țară
sau
Călătoria lui Moș Albu

BUCUREȘTI, 2017

Întrebare: Când e ziua cea mai lungă?
we know
book (Când n-ai ce să mănânci)

Întrebare: Care bucate sunt mai cu gust?
(Care se mănâncă cu foame)

Întrebare: Ce este mai dulce decât toate în lume?
(Limba, când vorbește vorbe dulci)

Întrebare: Dar ce este mai amar decât toate?
(Iarăși limba, când vorbește vorbe amare)

Ca d-alde aste și alte pe când moș Neagu spunea,
Din care cele mai multe nu le poci minte ținea,
Văz intrând în bătătură alți doi inși, încet pâșind
Și pe cale împreună d-alde ale lor vorbind.
Fetele cum îl zăriră își ziseră: -- Vedeți voi?
Uite că vine moș popa și arendașul la noi.
Zicând astfel se sculară care pe unde ședea,
Cinstea cea cuviincioasă acestora ca să dea;
După dâșșii totodată veni și un militar,
Care din slujbă ieșise ș-ăducea un lăutar.
Deci zicându-le să șază, șezură și ei în rând,
Câte o buturugă în loc de scaune luând...

CUPRINS

Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea / 3

Învățătura dată rău se sparge în capul tău / 5
Copilul să-nvață când nu se răsfată / 6
Pâine, la foame udată e cea mai dulce bucată / 7
Orice îl numești avere să-l păstrezi tot în vedere / 8
Când se gătește în laturi, numai din miros te sature / 8
Grijile-s la creditori mai mult decât la datori / 8
Când ceri și nu ți se trece te-ntorci cu inima rece / 8
Dacă n-ai să mergi călare, nu umbla la-mprumutare / 9
Cască ochii la tocmeală iar nu după ce te-nșală / 9
Un nebun făgăduiește și-nțeleptul s-amăgește / 11
Nu vedea-n chip pocitura, ci vezi ce-i vorbește gura / 11
Ca să ascuți bine este și sfatul unei neveste / 12
Și cu minciuna neștine poate trăi-ntr-o zi bine / 13
Haina mai mult e privită decât persoana cinstită / 15
Omul nu poate să facă un lucru la toți să placă / 16
Să fii altfel nu se poate, ci ca omul întru toate / 17
Multe sunt astăzi vorbite, dar mâine ies osebite / 18
La unul parte ș-altui părticică / 19
Cine fură azi o ceapă mâine fură și o iapă,
dar or în temniță plânge, or picioarele își frânge / 20
Te păzește să nu superi p-altul între proști să-l numeri / 21
La lucrul știut de lume ca să-i dea d-aflător nume / 22

LIBRIS | we have books
Mulți sunt proști care le place p-alții-n sobor
să împace / 24

Câteodată în lume sunt primite și glume / 26
Cui îi place liniștire să-și facă împrejmuire / 27
Multe minciuni negândite sunt cam cu folos brodite / 27
Dintr-o credință deșartă cade omu și într-altă / 28
Omul când are culege iar când n-are nu alege / 30
Într-această lume orice d-unde vine se întoarce / 31
Cine marfa își scumpește ca Nastratin păgubește / 32
Marfă unde e, firește, și paguba îl sosește / 33
Cine numără parale, el joacă cu ceamparale / 33
Până la anul, or măgarul, or samarul / 35
Nu căuta-nțelepciune, dacă n-ai unde o pune / 42
Din tocmeală nențeleasă bani dând rămâi fără casă / 45
Osebite anegdote / 49
Trei mincinoși / 51
Un armean înjurător de gură / 54
Slujitorul nenaintat și-îmbogățit de cei ce să tem
de muieri / 55

Fabule și istorioare / 61

Copaciul și dovleacul / 63
Lupul, pocăit / 64
Tăcerea e ca mierea / 66
Norocul și mintea / 70
Lupul, țapul și varza / 85

Ciobanul și măgarul / 87
Toporul și văcșoara / 89
Critica oamenilor / 92
Cucul și privighetoarea / 94
Cine știe carte are patru ochi / 99
Călătorul și stejarul / 101
De unde știi că-s hagi? / 102
Nu e nimic fără cusur / 103
Cântărețul și baba / 105
Vânătorul / 107
Câinele / 111
Cerșetorii călători / 114
Nepotul împrumutat / 115
Împrumutul / 117
Șoarecile / 122
Grădinarul păgubaș / 126
Ce zic oamenii de mine / 128
Feciorul moștenitor / 129
Planul simigiului / 131
Scumpul / 133
Mortul înecat / 134

O șezătoare la țară

sau

Călătoria lui Moș Albu / 137

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PANN, ANTON

**Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogeia ; Fabule și istorioare ; O
șezătoare la țară sau Călătoria lui Moș Albu / Anton Pann. -**

București : Astro, 2017

ISBN 978-606-8660-39-4

821.135.1

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.carte-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogeia

ÎNVĂȚĂTURA DATĂ RĂU SE SPARGE ÎN CAPUL TĂU

Nastratin era un hoguea (dascăl sau învățător)
Care a rămas de basmu până astăzi tuturor,
Pentru că era din fire cam p-o ureche, năzdrăvan,
Nu-l găsești însă în faptă să fi fost vreun viclean;
El șezând odată-n școală, ce îi dete-n simplul gând:
— Ascultați, copii — le zise (cu-ntâmplare strănutând) —
Să știți d-astăzi înainte că eu când voi strănuta,
Toți bătând îndată-n palme să-mi ziceți hair-ola!¹

Cu-ntâmplare dar odată găleata în puț căzând
Și cu ce să scoată apă pentru școală neavând,
Hogea porunci îndată ca din toți ai săi școlari
Să se lase-n puț s-o scoată vreunul din cei mai mari;
Merg școlarii toți în grabă, pe lângă puț se adun,
Dar privind ș-adânc văzându-l, n-a vrut să intre niciun.

Deci văzând că coraj n-are niciunul din câți era;
Hotărî-n cele din urmă el într-însul a intra;
Ș-așa dezbrăcat de toate, cu capul gol și desculț,
Legat cu un ștreang de mijloc, școlarii-l lăsară-n puț;
După ce găsi găleata și după ce o legă,
Către școlari dete gură și să-l tragă le strigă;
Ei pornind cu toți dodată să-l tragă în sus de jos

¹ Hair-ola! = Să fie de bine! (*n. aut.*)

URPIA | We know books

Și tocma cam pe la gura puțului când fu el scos,
Razele luminii-ndată îl gâdilă în nas
Și începu să strănute una-ntr-altă-n acel ceas;
Ei cum aud că strănută aminte-n grab ș-au adus
De porunca lui cea dată (după cum am spus mai sus)
Și cu toții deodată funia din mâini lăsând,
Începur-a bate-n palme și „hair-ola!“ strigând.
Bietul Hogeia cade-n dată ca un dovleac jos trântit
Până-n fund își sparse capul, de pereți fiind lovit.
După ce ieși în urmă d-acei nerozi copii tras,
Jupuit ca vai de dânsul, la picioare, mâini și nas,
Zise: — Nu e vina voastră, ci a mea, că n-am judecat,
Ș-astfel de cinste neroadă ca să-mi dați v-am învățat,
Care-n cele după urmă din pricina-i ajunsei
Cu picioare, mâini belite și cu cap spart m-alesei.

COPIIUL SĂ-NVAȚĂ CÂND NU SE RĂSFAȚĂ

Nastratin Hogeia la apă vrun copil când trimetea
Mai întâi d-a-i ulciorul, el s-apuca ș-îl bătea.
Un prietin întrebându-l de ce bate pe băiat
Când îi dă ulciorul-n mână, fără a fi vinovat,
— Îl bat, da, — el răspunse — ca să ia seama, mergând,
Să nu spargă-n drum ulciorul, niscai nebunii făcând,
Că după ce îl va sparge, pedeapsa e de prisos,
Cât de mult de îl voi bate, nu mai am niciun folos.

PÂINE, LA FOAME UDATĂ E CEA MAI DULCE BUCATĂ

Nastratin Hogeia odată pe fiul său l-a-ntrebat
Niscaiva zaharicale vreodată d-a mâncat.
Copilul său îi răspunse că n-a mâncat nicidecum.
Hogeia îl întreabă iarăși: — Dar ce mănânci tu acum?
— Pâine uscată cu apă. Hogeia zise: — Așadar,
Socotești tu c-ar fi-n lume vrun alt mai dulce zahar
Ca astă pâine uscată ce o uzi și o îmbuci,
Cu atâta gust și foame cât ș-altui poftă aduci?

ORICE ÎL NUMEȘTI AVERE SĂ-L PĂSTREZI TOT ÎN VEDERE

Mestecând odinioară Nastratin Hogeia mastie
(Care românii de obște sacâz bun sau dulce-i zic),
Când vru să țază la masă, el în palmă îl scuipi
Ș-în vârful nasului tocma potrivindu-l îl lipi.
Un prietin întrebându-l că de ce face astfel,
Hogeia îi dete răspunsul, în scurt zicând către el:
— Totdauna dator este omul lucrul a-și păzi
Și să aibă în vedere în fieșcare zi.

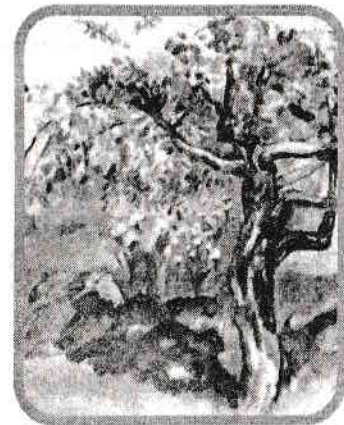
LBRIS

We know
books

ION AGÂRBICEANU

**FILE DIN
CARTEA NATURII**

Editura **ASTRO**

Ciocârlia	3
Bunica Safta	16
Roitul stupilor	27
La secere	34
Moș Ioniță	45
La fân	54
Tâlharul	61
Turturelele	68
La pădure	75
Culesul porumbului	83
Presura	92
Străjerul	100
Ciorile	109
Ninge	116
Vânturile	123
Întâiul drum	130
La săniuş	141
Pogăniciul	150
Ploaie cu şiroaie	157
Adormirea Măriuței	163
Niță de la Coasta Morii	170
Între stejari	183
Nepoata lui moș Mitruț	191
Nicu	198
Seri senine	204
Bourelul	211
Brazii	217
Păpădia	230
Salcâmii în floare	236
Lângă râu	244
Popor nou	251
În făuriște	258

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AGÂRBICEANU, ION

File din cartea naturii / Ion Agârbiceanu. - București :
 Astro, 2013
 ISBN 978-606-8148-28-1

821.135.1-93-32

Editura ASTRO
 Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
 Sector 1, București
 Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Ciocârlia

Zăpada, subțiată mereu către sfârșitul lui februarie, la începutul lui martie se topi de tot sub adierile vântului de la miazăzi. Pe costișele unde bătea soarele, iarba se grăbi să-și arate acele verzi și fragede. Fierarii satului nu mai răzbeau cu ascuțitul fiarelor de plug. Prin curți, prin grădini, pe lângă jirezile de paie găinile cotcorozeau răsunător ca și când le-ar fi zburătărit cineva. Cocoșii trâmbițau a fală de pe garduri. Purceii mici, ca niște șobolani, guițau prin curți, alergând după mamele lor, care nu i-au lăsat să sugă de-ajuns, grăbindu-se să râme în țelina dezghețată din grădini. Pe drumuri, după dezgheț, tina se strânse, și se vedeau cărări bătucite.

O săptămână de primăvară învie lumea. Dar iarna învenită rău se hotărî să se întoarcă, părăndu-i că prea curând a plecat.

Și într-o seară dădu drumul vânturilor de miazănoapte și dimineața era alb cât bătea ochiu'. Nu mai ninge, dar văzduhul era sur și greu, coborât pe umerii dealurilor din jurul satului, și vântul, deși se mai potolise, tăia ca briciul.

Cotcorozitul găinilor încetă, purcelușii cei vărğați cu dungi negre se grămădiră iarăși în paiele din cotețe, mămăruțele – vacile Domnului – care începuseră să se ivească în țărâna de sub streășina gardului, unde bătea soarele, se făcură nevăzute.

Numai oamenii nu se înspăimântară de toanele iernii. Ei începură să iasă cu plugurile pe colibe, cu sarcinile de fân legate deasupra.

Pământul nu înghețase, iar stratul de zăpadă era subțire de tot. Dacă nu mai ninge până la amiezi se poate și topi, mai cu seamă în locurile de feție, cum erau cele ce trebuiau semănate anul acesta cu orz și cu ovăz.

La început mai puține, apoi, după ce se ascunse zăpada, tot mai multe pluguri brăzdau pământul în locurile de arătură. Vremea mirosea încă mereu a iarnă, văzduhul părea îmbâcsit cu praf fin de cenușă. Oamenii purtau căciuli și clicine peste pieptare, pogănicii – băieții care mânau vitele pe brazdă – aveau buzele crăpate și mâinile îngroșate, roșii ca racul, dar tot aveau inimă să pocnească din bici și să strige vitelor pe nume.

Vântul părea că nu mai bate, nu mai mișca nicio buruiiană uscată, dar era încă viu și ardea obrajii tineri, ca o flacăără nevăzut de subțire.

Câteva zile soarele nu se arată din bolta sură și neclintită. În lumea aceea mohorâtă, nu-i venea niciunui fecior de la coarnele plugului să cânte; întinderile 7 lanurile, luncile, dealurile păreau, nu știu cum, ca de fier. Parcă toate răsuflau încă a iarnă.

Seara, când se întorceau plugarii în sat, vorbeau pe drum:

– Blestemată vreme!

– O mai fi asta primăvară!

– Ne-a zăpăcit săptămâna cea caldă. Poate am ieșit și noi prea devreme cu plugul.

– Da' de unde! Ca în toți anii, nu mai în grabă.

– N-am apucat să ar de primăveri fără să aud ciocârlia.

– Vom auzi-o, n-avea grijă! Să se ivească numai soarele.

Ea ce așteaptă?

Pogăricii când intră în căldura din casă, cu degetele cârlig, cu buzele crăpate, cu obrajii arși de foc, au lacrimi pe gene, de care ei nu știu nimic, ci încep să spună cu glas tare, aproape zbierând, cât de mult au arat azi.

O vreme a stat încordată lupta între iarnă și primăvară – câteva zile. Poate deasupra văzduhului de cenușă s-au tăiat în săbii, pentru că într-o bună dimineață sabia primăverii a despicat plumbul de sus, și vânt cald de la miazăzi, cu mireasmă de verdeață a umplut lumea, fugărind norii cei încremeniți parcă într-unul singur.

Soarele s-a ivit strălucitor de prospețime, de tinerețe și se înălța biruitor în seninătatea cerului.

Un băiețuș care se grăbi să iasă cu oile la păscut ciuli deodată urechile, se răzime în bătă, își răsturnă pe spate capul infundat în căciulă, desluși mai întâi cântecul mărunt, ciripitor, apoi văzu și rotirea ce se înălța în văzduh, drept în sus, și care părea că ea cântă, și un zâmbet larg îi inundă întreaga față.

– Ciocârlia! strigă el nemaiputând de bucurie.

– Ciocârlia! Ia' ascultați și uitați-vă în soare! Cântă ciocârlia!

Privi împrejur; nu era nimeni în apropiere care să-l audă.

Cunoștea zborul și cântecul ciocârlii încă din primăvara trecută.

Când înțelese că nu-i nimeni în apropiere să-i spună vestea cea mare, lăsă oile în luncă și alergă la cel mai apropiat plug:

– Bădiță, auzit-ai ciocârlia? Eu am auzit-o și am văzut-o!

Omul cunoștea băiețușul.

– Unde, mă Ionaș?

– Acolo unde-s oile mele.

– Nu mai spune!

Plugarul ara cu boii, fără pogănici. Oprii boii.

– N-am văzut-o când s-a ridicat în aer, ci am auzit numai cum ciripește ceva mărunt deasupra mea.

– Tu cunoști cântecul ciocârlii?

– Cum să nu-l cunosc! Și m-am uitat la cercurile pe care se înălța spre soare, până s-a pierdut în cer.

– Dacă-i așa, a sosit de-acum și primăvara, măi băiete. Era chiar vremea.

Până să-și răsucească omul o țigară, din împrejurimi se mai înălțară câteva ciocârlii în văzduh.

– Auzitu-le-ai? Uite-o pe una! Uite încă una! Ba-s trei! Ba-s patru! Vezi-le, Bădiță?

Ionaș nu mai știa după care să privească. Își întorcea capul mereu de la una la alta.

— Ține-te numai după una, băiete, dacă vrei să o vezi până o înghite văzduhul. Altfel le pierzi pe toate și rămâi numai cu cântecul.

Se mai opriră și alți plugari, și capete răsturnate pe spate, de oameni mari și de pogănici, scrutau înălțimile. Câțiva băiețași de pe lângă pluguri își smulseră căciulile și le azvârliră în văzduh.

— A venit ciocârliă!

— Cântă ciocârliă!

-- De acum primăvara rămâne!

Liniștea a stăpânit și până acum peste hotar, dar după ce au început să cânte ciocârliile, părea și mai adâncă. Din înălțimi pătrundea clar și mărunț ciripitul, tot mai imaterial, cu cât se înălțau în cer păsăruicile cele sure.

De la o vreme cele fulgerate de lumină și de înălțimi cădeau ca gloanțele unde și unde, pe pajiștea rar înverzită sau pe arături.

Plugurile începură să umble iar.

Ionaș se întoarse la oile lui, care aveau miei mărișori, pe care soarele totuși încă nu răzbea să-i încălzească, și umblau strâmb și zgribuliți după mamele lor, încercând să sugă. Își adună turmulița și o mână într-o parte a luncii, unde mai erau și alți copii cu oile cu miei. Unii erau copii de școală, mai mari ca Ionaș.

— Ați auzit? Ați văzut?

— Ciocârliile!

— D-apoi ce!

— Și acum sunt vreo cinci în văzduh. Nu se mai aud și nu se mai văd. Poate să le mai vedem când pică.

— De unde să pice?

— Din cer, vezi bine!

— Zboară până-n cer?

— Tu nu ai văzut?

— Uite, una a căzut!

— Unde?

— Colo! Da' nu se vede, că-i o pasăre mică!

— Nu-i așa de mică, zise Ionaș. Eu le-am văzut de aproape astă-iarnă la noi în șură, în jurul jirezii de paie. Și ciocârliie și ciocârlii! Cel cu moț!

Un băiat din clasa a III-a, vecin cu Ionaș, zise:

— Le-am văzut și eu astă-iarnă. Dar nu acelea-s ciocârliile care cântă.

— Cum nu? Nu-s ciocârlii?

— Așa le zicem și lor, dar ele nu cântă în aer. Acestea care cântă se înalță în văzduh și cântă sunt mai mici și-s păsări călătoare. Nu rămân iarna la noi, ci se duc în țările calde.

Nici Ionaș, nici alți copii de seama lui nu voiau să creadă. Ciocârliia e numai una: și cea care vine iarna prin ogrăzi și pe drumuri, și cea care cântă primăvara.

— Nu, sunt două feluri de ciocârlii, întări școlarul. Așa ne-a învățat domnul învățător, așa e scris și în carte. Ba ne-a arătat și chipurile lor pe niște table. Cântărețele sunt mici și nu-s moțate. Sunt păsări călătoare și numai primăvara se întorc la noi.

Ciobănașii rămaseră nedumeriți. Niciunul nu știuse că sunt două feluri de ciocârlii. În vremea cât ei vorbeau se mai înălțaseră încă multe ciocârlii, oprindu-le vorbele și poruncindu-le să le urmărescă și să le asculte.

Pe nesimțite se amestecă între ei și un fecioraș de vreo patrușprezece ani care păzea oile primarului. Era un fel de sluguliță la primar, și-l chema Vasilică. Îl cunoșteau toți copiii care erau aici cu oile.

Vasilică era orfan și nu umblase la școală, nu știa carte, îl crescuseră niște rudeni îndepărtate până la vârsta de șapte ani, apoi îl dădură la stăpân. Erau în sat încă mulți copii săraci, care

LBRIS

We know
books

Mihai Eminescu
Poezii și proză

Ediția a II-a

BUCUREȘTI, 2018

că venise în câmp ca să citească, că citind adormise. Camera obscură, viața cea trecută a unui om, ce se numea Dionis, ciudat... el visase! „Ah! gândi el – cartea mea mi-a făcut șotia asta; în urma cetirei ei, am visat atâtea lucruri extraordinare. Ce lume străină, ce oameni străini, ce limbă, parcă era a noastră, dar totuși străină, alta...” Ciudat! Călugărul Dan se visase mirean cu numele Dionis... pare că se făcuse în alte vremi, între alți oameni! Ciudat! „Ah! meștere Ruben, zise el zâmbind, cartea ta într-adevăr minunată este!... numai de n-ar ameți mintea; acuma simt eu, călugărul, că sufletul călătorește din veac în veac, același suflet, numai că moartea-l face să uite că a mai trăit.” Bine zici, meștere Ruben, că egiptenii aveau pe deplin dreptate cu metempsicoza lor. Bine zici cum că în sufletul nostru este timpul și spațiul cel nemărginit și nu ne lipsește decât varga magică de a ne transpune în oricare punct al lor am voi. Trăiesc sub domnia lui Alexandru-Vodă și-am fost tras de-o mână nevăzută în vremi ascunse în viitorul sufletului meu. Câți oameni sunt într-un singur om? Tot atâția câte stele sunt cuprinse într-o picătură de rouă sub cerul cel limpede al nopții.

.....

CUPRINS

Poezii

La mormântul lui Aron Pumnul	4
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	6
Junii corupți	8
Venere și Madonă	12
Epigonii	15
Mortua est!	20
Înger și demon	23
Floare albastră	28
Împărat și proletar.....	31
Făt-Frumos din tei	40
Crăiasa din povești	44
Lacul	46
Dorința	47
Călin (File din poveste)	49
Povestea codrului	59
Povestea teiului	62
O, rămâi	66
De câte ori, iubito... ..	68
Freamăt de codru	69
Revedere	71
O, mamă... ..	73
Scrisoarea I	74
Scrisoarea III	80
Luceafărul	91
Iubind în taină	107
Sonete	108
Departe sunt de tine	111

S-a dus amorul...	112
Pe aceeași ulicioară...	115
Trecut-au anii...	117
Despărțire	118
De ce nu-mi vii	120
Doina	122
La steaua	125
Pe lângă plopii fără soț...	126
Glossă	128
Odă	132
Veneția	133
Cu mâne zilele-ți adăogi...	134
Somnoroase păsărele	136
Ce te legeni...	137
La mijloc de codru...	138
Mai am un singur dor	139
Nu voiu mormânt bogat (variantă)	141
Privesc orașul-furnicar	143
Ai noștri tineri...	145
Fiind băiet păduri cutreieram	146
Copii eram noi amândoi...	148
Dintre sute de catarge	152
Rugăciune	153
Colinde, colinde	154
Criticilor mei	155
Sara pe deal	157

Proză

Făt-Frumos-din-Lacrimă	160
Călin-Nebunul	185
Sărmanul Dionis (<i>Fragment</i>)	198

LBRIS

We know
books

Editor: George Huzum

Coperta: Laura Teodora Rădulescu

Poezii

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

EMINESCU, MIHAI

**Poezii și proză / Mihai Eminescu. - Ed. a 2-a. - București : Astro,
2018**

ISBN 978-606-8660-42-4

821.135.1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

www.pro-librarie.ro

LA MORMÂNTUL
LUI ARON PUMNUL

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci ah! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Colo unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă,
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colo, în Eliseu!...

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul,
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,

Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei nori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

LBRIS

We know
books

GEORGE COȘBUC

NUNTA ZAMFIREI

Editura ASTRO

CUPRINS

BALADE ȘI IDILE (1893)

Noapte de vară	3
Mânioasă	5
Nu te-ai priceput	7
Fatma	8
Nunta Zamfirei	10
Cântecul fusului	17
Rea de plată	20
Fata morarului	21
Crăiasa zânelor	22
Rugămintea din urmă	28
Poet și critic	32
Vântul	34
Vestitorii primăverii	37
Pe lângă boi	38
Rada	39
Trei, doamne, și toți trei!	45
La oglindă	48
Calul dracului	52
De pe deal	53
El-Zorab	55
Suptirica din vecini	61
Numai una!	62
Regina ostrogoților	64
Brăul Cosânzenii	67
Dușmancele	71
Costea	75
Somnul codrilor	79
Recrutul	81

Lordul John	85
Moartea lui Fulger	86
Un cântec barbar	96
Păstorița	99
Prahova	100
La părau	106
Vara	109
Un basm	111
Spinul	112
Toamna	114

FIRE DE TORT (1896)

Din viață

Mama	117
Lupta vieții	119
Ștefănița-Vodă	121
Sub patrafir	124
Scara	127
Noi vrem pământ!	129
Voichița lui Ștefan	132
Doina	135
La Paști	139
Scara	141
În miezul verii	144
Iarna pe uliță	147
Cântec	152
Ispita	153
Fata mării	156
Decebal cătră popor	158
Roata morii	160

Din poveste

O noapte pe Caraiman	163
Concertul primăverii	165
Cetatea Neamțului	167
Colindătorii	175
Legenda rândunelei	176
Ideal	180
Ștregarul văilor	188
Floarea-soarelui și macul	190
Bordei sărac	194
Umbră	197
Prin Mehadia	198
Dintr-o poveste	200
Pomul Crăciunului	200
Drumul iubirii	202
Tricolorul	204
Psalm	205
Voci din public	206

CÂNTECE DE VITEJIE

Cântec	208
Dorobanțul	208
Dunărea și Oltul	210
Pentru libertate	212
Scut și armă	215
Oltenii lui Tudor	216
Sărindar	218
Zece mai	220
Mortul de la Putna	223

Stema țării	225
Pe dealul Plevnei	227
Graiul neamului	228
De profundis	229
Cântecul redutei	231
Povestea căprarului	233
Coloana de atac	236
O scrisoare de la Muselim-Selo	241
Raport	245
Podul lui Traian	246
Pașa Hassan	248

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COȘBUC, GEORGE

Nunta Zamfirei / George Coșbuc - București: Astro, 2010
ISBN 978-606-92310-1-2

821.135.1-1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

BALADE ȘI IDILE (1893)

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțiind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin nevestele la râu;
Și cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gărlă-n pâlcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniştea-i acum deplină
Şi-a-nnoptat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaitele-au murit.
Şi prin satul adorm.
Doar vrun câne-n somn mai latră
Răguşit.

Iat-o! Plină, despre munte,
Iese luna din brădet
Şi se-nalţă, -ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp şi vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt—
Totu-i plin de Duhul Sfânt:
Linişte-n văzduh şi pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr şi pripeag,
Tainic se-ntâlneşte-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

MÂNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În privighetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai ştiu eu, ce-aş vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n porţiţă,
Sălta-n vânt a ei altişă,
Vântul îi sălta-n costiţă
Şi-i făcea floare-n obraz:
Eu mergem la plug în iaz
Şi, când trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, şi nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!
Şi-o întreb, şi nu-mi răspunde!
Şi mă mir – ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,

LBRIS

We know
books

Petre Ispirescu

SNOAVE sau
POVEȘTI POPULARE
•
POVESTIRI ISTORICE

BUCUREȘTI, 2019

Cu ce drept ai priimit-o? Să dai dară punga înapoi omului ce a găsit-o, și să aștepti până ți se va găsi punga ce tu ai pierdut. Iară tu, creștine, adaose vodă, întorcându-se către tânguitor, să păstrezi punga până ce se va arăta cel ce a pierdut-o.

Așa se și făcu căci nu era chip să se facă într-altfel. Vlad vodă Țepeș judecase. Neguțătorul o păți și se căi toată viața lui de fapta cea neomenoasă ce săvârși. Ce să zici? Nu e după cum vrea omul, ci după cum vrea Domnul. Voind a păcăli pe cel ce îi găsisse punga, se păcăli însuși pe sine.

Leca Morariu publică după moartea lui P. Ispirescu

în revista „Făt-Frumos“, Cernăuți, an IX, 1934, nr. 5-6, p. 130-135; an X, nr 12, 1935, p. 83 și 160, câteva povestiri istorice inedite despre Vlad-Țepeș.

Între ele figurau și cele apărute în: „Educatorul“ (*Dreptatea lui Vlad-Țepeș și*

Cetatea Poenari, tipărite însă fără titlu.

CUPRINS

SNOAVE sau POVEȘTI POPULARE

DIN VOLUME

Snoave sau povești populare (1879)

Păpara	7
Glas al șaptelea	9
Lupul pârcălab	11
Boiangiul și snovosul	14
Știți voi ce zice în cartea aceasta?	17
Ieftin și scump	19
Bolnavul și doctorul	21
Las' să zică, numai eu să nu-ți dau	24
Serie, logofete, serie!	25
Bobârnacul neamțului	27
Gard peste mort	29
Săracilor mâni multe!	30
Muierea fățarnică	32
Vorbele bătrânești sunt pietre nestimate	37
Vulpea firoscoasă	40
Minunea restelui	42
Bucatele afumate	44
Dă-o și tu, înainte!	46
Pasărea cu coada lungă	48
Astronomul, doctorul și țăranul	50
Descoperirea hoției cu paiele	52

Gruia	54
Perechea nemerită	55
Bărbatul obrocit	56
Bărbatul cu iabașaua	57
Haita de câini	58
Muirea ce ascultă de povețele bărbatului său răposat	60
O vorbă care deslușește tot	62
Planul Sântului Petru	63
Alegerea țiganului de domn	65
Moș Apeș	66
Varza roșie	67
Neajunsurile socotelii cu bobii	69
Păcăliciul păcălit	71
Facerea muierii	74
Popii de la Richițele	76
Țiganul iertat de Dumnezeu de la robie	77
Cum poate să-și calce țiganul jurământul	78
Muirea vindecată de boala iubitului	79
Iapa țiganului	81
Sârbul nemângâiat de pierderea muierii	82
Mocanul nedus pe la biserică	83
Tararaua nemțească	84
Inimșia țiganului Lăcătuș	86

Basme, snoave și glume (1883)

Câtea-n varză	88
Advocatul gonit din rai	96
Statornicie bețivească	100
Multe meșteșuguri nu folosesc totdauna	102

Povești morale (1886)

Ispravnicul pocăit	104
Copilul cel istet	108
Ariciul și vulpea	113
Țapul și șarpele	116
Gazda norocului	118
Câinele leneș	122
Bogăția și veselia	124
Judecata vulpei	128

DIN PERIODICE

Neguțătorul și chirigiul	135
Popa, călugărul și turcul	140
Ban la ban trage	143
Tifla sub giubea	144
Cum cugetă sasul	146
Finul popii	148
Mierloiul și scatiul	150
Mumă cu d-a sila	153
În Moldova și la Dumnezeu toate sunt cu puțință	156
Copilul și șarpele	160
Trei snoave	162
Lipitura casei	168
Doi necunoscuți	173

DIN VOLUME

Isprăvile și viața lui Mihai Viteazu 181

DIN PERIODICE ȘI POSTUME

Istoria lui Ștefan cel Mare și Bun 219

ALTE POVESTIRI
DESPRE ȘTEFAN CEL MARE

Povestea lui Ștefan-Vodă și a credinciosului său nouraș 269

Povestea lui Tolpa țiganul și Ștefan-Vodă cel Bun și Mare ... 272

Doamna lui Neagoe-vodă 279

Cetatea Poenari 282

Dreptatea lui Vlad Țepeș 285

Copilul netoatei 287

Viața și faptele lui Vlad Țepeș 294

Povești despre Vlad-vodă Țepeș 306

Tipografia **SHIK & ȘTEFAN SRL**

Strada N. Drăgan nr. 10, sector 5, București

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Ispirescu, Petre

Snoave sau Povești populare ; Povestiri istorice / Petre

Ispirescu. - București : Astro, 2019

ISBN 978-606-8660-46-2

821.135.1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.carte-mea.ro

www.depozit-de-carti.ro

**SNOAVE sau
POVEȘTI POPULARE**

LBRIS

We know
books

DIN VOLUME

Snoave sau povești populare (1879)

Păpara

Doi amici se întâlnesc. Se întreabă, se cercetează de sănătate. Apoi unul din ei zise:

— Ei! ce te faci tu azi? Unde a să petreci seara?

— Astăzi sunt invitat la masă la un amic al meu intim. Dacă vrei, vino și tu; el șade în strada Frântă, nr....; avem să petrecem bine la el.

— Dară eu cunosc pe amicul tău numai din auzite, cum a să merg eu la masă la el?

— Ce-ți pasă? El este un om cumsecade și te va priimi bine când va auzi că-mi ești amic. La 6 ore punct să fii acolo.

Amicul acesta se întâlnește cu altul și, crezând că în puterea amiciei[i] amicului său va putea fi priimit la masă și cestă-lalt amic, îl invită dară și îi spuse și ora prescrisă.

Acesta iară, bazat pe ce îi spusese amicul său, invită și el pe altul, și așa mai departe, până veni seara.

La ora mesei, amfitrionul nostru aștepta cu mare mulțumire să-i vie amicul, carele nu întârziă d-a veni. Dară rămase surprins când văzu că după dânsul vine altul; după acesta altul, până ce se află în fața a doisprezece musafiri.

Ca să se domirească de această neașteptată onoare, amfitrionul se adresă către invitatul său:

— Cine este domnul, amice?

— Domnul este un amic al meu, pe care l-am invitat însumi, încredințat de bunătatea dumitale și bazat pe amicia noastră.

— Prea bine. Dară domnul cine este?

— Este un amic al amicului meu.

— Și asta bine. Dară domnul?

— Amicul amicului acestui domn, care și el îmi este amic.

În astfel de chip se făcură recomandățiile, până la cel din urmă.

Văzând că astfel merge treaba, domnul casei se coboară în cuhnie și dă ordinele trebuincioase pentru ospăț.

După câțva timp, gazda își pofti la masă pe toți musafirii, cunoscuți și necunoscuți.

Aceștia, cum văzură arangiamentele mesei, se așteptau la un ospăț foarte elegant și copios. Curățenia mesei, a serviciului și regula cu care erau așezate lucrurile fiecare la locul său le ațâța și mai mult apetitul.

Se așezară la masă și bucatele începură a sosi în castroane mari, curate și scumpe.

— Ce este asta ce se puse pe masă, scumpul meu amic? întrebă invitatul pe gazdă.

— Aceasta este păpară, dragul meu prieten. Ea deschide apetitul.

— Prea bine; dară ceea ce se aduse acum în ceslălalt castron ce este?

— Papara păpărei.

— Bine. Dară ceea ce vine după aceasta?

— O păpară a unei păpare a păpării.

Și tot astfel merse lucrul până la castronul al doisprezecelea.

Musafirii, de unde se așteptau la cine știe ce, fură nevoiți a mânca păpara.

Publicată pentru întâia oară în volumul: *Snoave sau povești populare*, nr. 1, 1873, p. 3-5. A doua oară apare în volumul *Snoave sau povești populare*, București, 1879, p. 3-5.

Părintele C... fusese țârcovnic multă vreme în satul N...; prin purtarea sa cea bună, prin sânguința lui întru a învăța rânduiala bisericii, ajunsese să se facă și popă.

Preoteasa, femeie muncitoare și cu frica lui Dumnezeu, era credincioasă bărbatului și muncea împreună cu dânsul cât era ziua de mare. Numai astfel putuseră să lege și ei două-n tei. Vezi că ei fuseseră săraci. Se luaseră din dragoste. Când avea câte oleacă de timp, preotul lua Octoihul și mai procitea glasurile. Astfel încât el putea să răspundă fiecui, orice l-ar fi întrebat despre ale bisericii. Chiar protopopul, de ar fi venit să-l cerceteze, trebuia să rămâie mulțumit de răspunsurile ce ar fi primit. Maica preoteasa, când cânta preotul glasurile din Octoih, îl asculta cu drag. Din toate din toate, glas al șaptelea îi rămăsese ei la inimă. Când se punea la lucru și era singură, murmură glas al șaptelea ca să-i treacă de urât și lucrul nu-l lăsa.

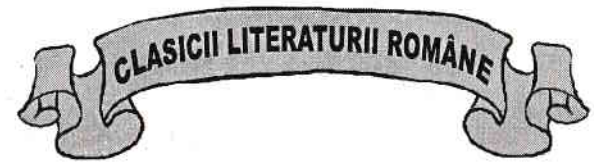
Într-una din zile, abia se întorsese de la munca câmpului, când iată și părintele protopop intră în sat pentru revizie.

Preotul îl întâmpină cu smerenie, ca pe un mai-mare. Apoi, după ce merse în biserică și văzu că toate sunt la locul lor, trase în gazdă la preot. A doua zi, protopopul, până a nu pleca, luă nițel și pe preot la cercetare. Preotul răspunse bine când îl întrebă despre ale tipicului; deschise Octoihul și cântă glas întâi, ba al patrulea, ba al șaselea, când veni la glasul al șaptelea, hârț în sus, hârț în jos, îl uitase. Da din colț în colț, și nu putea o dată cu capul să-și aducă aminte. Dacă văzu și văzu, se dete pe lângă protopop cu rugăciune ca să nu-l dea pe mâna Episcopiei. Și ca să astupe gura protopopului îi dete unica iapă ce avea. Atunci protopopul, văzând cum merge treaba, îi zise:

— Fii pe pace, părinte, nu mai purta grije. Tacumă, mă cheamă.

LBRIS

We know
books

VASILE ALECSANDRI

DAN, CĂPITAN DE PLAI

Editura ASTRO

A sale brațe albe, obrazu-și dezvelește
 Ș-adaoge-n glas tare: „Mai bine mort de mic
 Decât s-ajungă-n lume prin tine un calic.
 Da! trage brazda, feară, și-ngroapă laolaltă,
 Alături cu pruncul, mândria ta înaltă!“

Năprasnic atunci vodă c-un bici cumplit de foc
 Lovește-h boi să-i mâie, dar boii stau pe loc
 Ș-acoperă copilul cu-o caldă înfășare
 Prin aburii ce iese din deasa lor suflare.
 Și ciocârlia-ncepe cântările-a-și urma,
 Și mama în uimire -ncepe-a lăcrima.

„Muiere! strigă vodă turbat, schimbat în fiară.
 Peri deci și tu pe brazdă, și țâncul fraged piară!“
 Nebun, el se repede, dar n-a făcut doi pași,
 Și iată că tufarii se mișcă a vrăjmași.
 Și iată că s-aude un glas de răzbunare,
 Și iată că se vede o gloată-n fuga mare

Venind cum vine zmeul pe aripă de vânt,
 Cu-o falcă sus în ceruri și alta pre pământ.
 Răzășii sunt, răzășii!... Fugiți, pieriți cu toții.
 Păcatul vă ajunge, neferi și domni, voi, hoții!
 Răzășii în urgie s-apropie de voi
 Ca să vă puie-n juguri, să dați plugul napoi.

.....
 Dispar în clipă hoții, și zarea se deschide,
 Și gloata strigă: „Oarba!“... și copilașul râde.

12 oct. 1888

CUPRINS

DOINE ȘI LĂCRIMIOARE

Doina	3
Altarul monastirei Putna	5
Groza	7
Cântic haiducesc	9
Hora	11
Făt-Logofăt	13
Tatarul	15
Dorul româncei	16
Steluța	18
Lăcrimioare	20
Vezi tu vulturul... ..	21
Canțonetă napolitană	22
La Veneția mult duioasă.....	23

LEGENDE

Răzbunarea lui Statu-Palmă.....	25
Ana Doamna	29
Odă statuiei lui Mihai Viteazul	32
Toamna țesătoare	36
Legenda rândunicăi	39
Dan, căpitan de plai	45
Grui-Sânger	60
Legenda ciocârliei	70

Cuza Vodă	83
Cânticul gintei latine	84
Hodja Murad-pașa	85
Vântul de la miazăzi	90
Ghioaga lui Briar	96
Prier și Fata Iernei	101
Soare de iarnă	104
Stroe Plopan	105

PASTELURI

Serile la Mircești	110
Sfârșit de toamnă	112
Iarnă	113
Gerul	114
Viscolul	115
Sania	115
Miezul iernei	116
La gura sobei	117
Bradul	119
Sfârșitul iernei	120
Oaspeții primăverii	121
Cucoarele	122
Noaptea	123
Dimineața	124
Tunetul	124
Plugurile	125
Sămănătorii	126
Rodica	127
Lunca din Mircești	128

Malul Siretului	130
Concertul în luncă	130
Vânătorul	133
Balta	134
Secerișul	135
Pe coastele Calabrei	135
Bărăganul	136
Valul lui Traian	138

MĂRGĂRITĂRELE

Noaptea Sfântului Andrii	141
Deșteptarea României	144
Cânticul Margaritei	147
Păsărica Mărei	148
Floarea oceanului	150
Iahtul	151
Stelele	153
N. Bălcescu murind	154
Anul 1855	156
Banul Mărăcină	157
Dragoș	162
Visul lui Petru Rareș	166
Moldova în 1857	173
Surorii mele	176
Steaua țării	177
Hora Unirei	179
Presimțire	181
La poezii români	182

Înșiră-te, mărgărite	We know	183
Fântâna	books	200

OSTAȘII NOȘTRI

Peneș Curcanul	202
Sergentul	209
Păstorii și plugarii	211
Frații Jderi	212
Căpitanul Romano	216
Hora de la Plevna	218
Hora de la Grivița	220
Odă ostașilor români	221

SUVENIRE

Pe malul mării	224
Păsărica	226
Zimbrul și vulpea	227
Adio Moldovei	228
La mormântul lui Gr. Romalo	230
Întoarcerea în țară	231
Bosforul	233
Strofe lui C. Negri	235
Pe un album	238

DIN PERIODICE ȘI POSTUME

15 Mai 1848	239
Hora Ardealului	240
Țara	241
Eroii de la Plevna	243
Legenda crinului	248
Plugul blăstemat	250

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALECSANDRI, VASILE

Dan, căpitan de plai / Vasile Alecsandri. - Ed. a 2-a. -
București : Astro, 2015
ISBN 978-606-8148-84-7
821.135.1-1

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolar.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Tipografia *SHIK & ȘTEFAN SRL*
Strada N. Drăgan nr. 10, sector 5, București

DOINE ȘI LĂCRIMIOARE

Preaiubitului meu părinte Vornic V. Alecsandri
încin aceste doine cu iubire și recunoștință
1853

DOINA*

Doina, doiniță!
De-aș avea o puiculiță
Cu flori galbene-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!

De-aș avea o mândruliță
Cu-ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m-aș privighetoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dismierdătoare!

* Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simțirile sale de durere, de iubire și de dor. *Melodia* doinei, pentru cine o înțelege, este chiar plângerea duioasă a patriei noastre după gloria sa trecută! (n.a.)

Doina, doiniță!

De-aș avea o pușculiță
Și trei glonți în punguliță
Și-o sorioară de bărdiță!

De-aș avea , pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu!

De-aș avea vro șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!

Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

Doina, doiniță!
Și i-aș zice: „Mândruliță,
Mă jur p-astă cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!“

Și i-aș zice: „Voinicele,
Să te-ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!“

Și le-aș zice: „Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!“

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

1842

ALTARUL MONASTIREI PUTNA*

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-au dat groaza prin păgâni,
Locaș sfânt creștinătăței astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Însuși merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitani, oșteni cu zale și cu platoșe de fer
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de război,
A Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;
Buciumul vuieste-n munte, sună valea de cimpoi.
Iată că lângă-o movilă domnul Ștefan s-au oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

* Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina, și chiar la monastirea Putnei, unde se află mormântul eroului care a zidit-o (n.a.)

Trei ostași ce arce-n mână pe movilă-acum se urcă;
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nați ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Printre-a fulgerilor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte au simțit a lor săgeți,
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.
„Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă-ntrec în arc cu voi“
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi
Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor zboară,
Spintecă rapide vântul ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

„Ura!“-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
„Să trăiți, copii!“ le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Pere, trece mai departe, și-într-un paltin vechi s-au frânt.

„Acolo fi-va altarul!“ zice falnicul monarc,
Ce se-nchină și se pleacă pe războinicul său arc.

„Să trăiască domnul Ștefan!“ mii de glasuri îl urează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

1843, Bucovina

GROZA

Galbân ca făclia de galbână ceară
Ce-aproape-i ardea,
Pe-o scândură veche, aruncat afară,
De somnul cel vecinic Groz-acum zăcea;
Iar după el nime, nime nu plângea!

Poporu-mpregiuru-i trist, cu-nfiorare,
La el se uita.
Unii făceau cruce; alții, de mirare,
Cu mâna la gură capul clătina
Ș-încet, lângă dânsul, își șopteau așa:

„El să fie Groza cel vestit în țară
Și-n sânge-ncrunat!
El să fie Groza, cel ce ca o fiară,
Fără nici o grijă de negrul păcat,
Au stins zile multe și lege-au călcat!“

Un moșneag atunce, cu o barbă lungă,
La Groza mergând,

LBRIS

We know
books

CLASICI LITERATURII ROMÂNE

COSTACHE NEGRUZZI

**ALEXANDRU
LĂPUȘNEANU**

Editura ASTRO

FRAGMENTE ISTORICE

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU 1564-1569	4
APRODUL PURICE 1486	25
SOBIESKI ȘI ROMÂNII 1686	40
REGELE POLONIEI ȘI DOMNUL MOLDAVIEI	46
CÂNTEC VECHI	49

AMINTIRI DE JUNEȚE

CUM AM ÎNVĂȚAT ROMÂNEȘTE	55
ZOE	62
O ALERGARE DE CAI (СКАЧКА)	76
AU MAI PĂȚIT-O ȘI ALȚII	100
TODERICĂ	108

POEZII

MARȘUL LUI DRAGOȘ (doină)	119
DOINĂ NOUĂ	121
EPITAFUL VORNICULUI ALEXANDRU DIMITRIE STURZA	122
EU	123
FABULĂ	125
URIAȘUL DACIEI	126

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEGRUZZI, COSTACHE

Alexandru Lăpușneanu / Costache Negruzzi. – București:
Astro, 2012
ISBN 978-606-8148-24-3

821.135.1-32
929 Alexandru IV Lăpușneanu(0:82-32)
94(498.3)"15" Alexandru IV Lăpușneanu(0:82-32)

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro

Tipografia *SHIK & ȘTEFAN* SRL
Strada N.Drăgan nr. 10, sector 5, București

FRAGMENTE ISTORICE

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU
1564-1569

I

Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau...!

Iacov Eraclid, poreclit Despotul, pierise ucis de buzduganul lui Ștefan Tomșa, care acum cârmuia țara, dar Alexandru Lăpușneanul, după înfrângerea sa în două rânduri, de oștile Despotului, fugind la Constantinopol, izbutise a lua oști turcești și se înturna acum să izgonească pre răpitorul Tomșa și să-și ia scaunul, pre care nu l-ar fi pierdut, de n-ar fi fost vândut de boieri. Intrase în Moldavia, întovărașit de șapte mii spahii și de vreo trei mii oaste de strănsură. Însă pe lângă aceste, avea porunci împărătești către hanul tătarilor Nogai, ca să-i deie oricât ajutor de oaste va cere.

Lăpușneanul mergea alături cu vornicul Bogdan, amândoi călări pe armăsari turcești și înarmați din cap până în picioare.

— Ce socoți, Bogdane, zise după puțină tăcere, izbândi-vom oare?

— Să nu te îndoiești, Măria-Ta, răspunse curtezanul, țara geme subt asuprirea Tomșei. Oastea toată se va supune cum i se va făgădui mai mare simbrie. Boierii, câți i-au mai lăsat vii, numai frica morții îi mai ține, dar cum vor vedea că Măria-Ta vii cu putere, îndată vor alerga și-l vor lăsa.

— Să deie Dumnezeu să n-aibi nevoie a face ceea ce au făcut Mircea-vodă la munteni; dar ți-am mai spus, eu îi cunosc pre boierii noștri, căci am trăit cu dânșii.

— Aceasta rămâne la înaltă înțelepciunea Măriei-Tale.

Vorbind așa, au ajuns aproape de Tecuci, unde poposiră la o dumbravă.

— Doamne, zise un aprod apropiindu-se, niște boieri sosind acum cer voie să se înfățișeze la Măria-Ta.

— Vie, răspunse Alexandru.

Curând intrară sub cortul unde el ședea încungiurat de boierii și căpitanii săi, patru boieri, din care doi mai bătrâni, iar doi juni. Aceștii erau vornicul Moțoc, postelnicul Veveriță, spatarul Spancioc și Stroici.

Apropiindu-se de Alexandru-vodă, se închinară până la pământ, fără a-i săruta poala după obicei.

— Bine-ați venit, boieri! zise acesta silindu-se a zâmbi.

— Să fii maria ta sănătos, răspunseră boierii.

— Am auzit, urmă Alexandru, de bântuirile țării și am venit s-o mântui; știu că țara m-așteaptă cu bucurie.

— Să nu bănuiești, Măria-Ta, zise Moțoc, țara este liniștită și poate că Măria-Ta ai auzit lucrurile precum nu sunt; căci așa este obiceiul norodului nostru, să facă din țânțar armăsar. Pentru aceea obștia ne-au trimis pre noi să-ți spunem că norodul nu te vrea, nici te iubește și M[ăria]-ta să te întorci înapoi ca...

— Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau, răspunse Lăpușneanul, a căruia ochi scântieră ca un fulger, și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi și voi merge ori cu voia, ori fără voia voastră. Să mă-ntorc? Mai degrabă-și va întoarce Dunărea cursul îndărăpt. A! Nu mă vrea țara? Nu mă vreți voi, cum înțeleg?¹

— Solului nu i se taie capul, zise Spancioc; noi suntem datori a-ți spune adevărul. Boierii sunt hotărâți a pribegi la unguri, la leși și la munteni, pe unde au toți rude și prieteni. Vor veni cu oști streine și vai de biata țară când vom avea războaie între noi și poate și Măriei-Tale nu-i va fi bine, pentru că domnul Tomșa...

— Ticălos nu poate fi acel ce s-au învrednicit a se numi unsul lui Dumnezeu, zise Veveriță.

¹ Miron Costin

— Au doar nu sunt și eu unsul lui Dumnezeu? Au doar nu mi-ați jurat și mie credință, când eram numai stolnicul Petre? Nu m-ați ales voi? Cum au fost oblăduirea mea? Ce sânge am vărsat? Care s-au întors de la ușa mea, fără să câștige dreptate și mângâiere? Și însă, acum nu mă vreți, nu mă iubiți? Ha! ha! ha!

Râdea; mușchii i se suceau în râsul acesta și ochii lui hojma clipeau.

— Cu voia Măricei-Tale, zise Stroici, vedem că moșia¹ noastră a să cadă de isnoavă în călcarea păgânilor. Când astă negură de turci va prăda și va pustii țara, pe ce vei domni Măria-Ta?

— Și cu ce vei sătura lăcomia acestor cete de păgâni ce aduci cu Măria-Ta? adăogi Spancioc.

— Cu averile voastre, nu cu banii țaranilor pre care-i ju-piți voi. Voi mulgeți laptele țării, dar au venit vremea să vă mulg și eu pre voi. Destul, boieri! Întoarceți-vă și spuneți celui ce v-au trimis ca să se ferească să nu dau peste el, de nu vrea să fac din ciolanile lui surle și din pelea lui căptu-seală dobelor mele.

Boierii ieșiră mârniți; Moțoc rămase.

— Ce-ai rămas? întrebă Lăpușneanul.

— Doamne! Doamne! zise Moțoc, căzând în genunchi, nu ne pedepsiți pre noi după fărădelegile noastre! Adă-ți aminte că ești pământean², adă-ți aminte de zisa scripturei și iartă greșităilor tăi! Cruță pre biata țară. Doamne! sloboade oștile aceste de păgâni; vină numai cu câți moldoveni ai pe lângă Măria-Ta și noi chizeșluim că un fir de păr nu se va clăti din capul înălțimei-tale; și de-ți vor trebui oști, ne vom înarma noi cu femei și copii, vom rădica țara în picioare, vom rădica slugile și vecinii noștri. Încredi-te în noi!

— Să mă-ncred în voi? zise Lăpușneanul înțelegând planul lui. Pesemne gândești că eu știu zicătoarea³ moldo-venească: „Lupul părul schimbă, iar năravul ba”? Pesemne nu vă cunosc eu și pre tine mai vârtos? Nu știu, că fiind mai

¹ Patria

² Patriot

³ Proverbul

mare peste oștile mele, cum ai văzut că m-au biruit, m-ai lăsat? Veveriță îmi este vechi dușman, dar încăi niciodată nu s-au ascuns; Spancioc este încă tânăr, în inima lui este iubire de moșie; îmi place a privi sumeția lui, pre care nu se silește a o tămni. Stroici este un copil, care nu cunoaște încă pre oameni, nu știe ce este îmbunarea și minciuna; lui i se par că toate paserile ce zboară se mănâncă. Dar tu, Moțoaice? Învechit în zile rele, deprins a te ciocoi la toți domnii, ai vândut pre Despot, m-ai vândut și pre mine, vei vinde și pre Tomșa; spune-mi, n-aș fi nătărău de frunte, când m-aș încrede în tine? Eu te iert însă, c-ai îndrăznit a crede că iar mă vei putea înșela, și îți făgăduiesc că sabia mea nu se va mânji în sângele tău; te voi cruța, căci îmi ești trebuitor, ca să mă ușurezi de blăstemurile norodului. Sunt alți trântori de care trebuie curățit stupul.

Moțoc îi sărută mâna, asemenea cânelui care, în loc să muște, linge mâna care-l bate. El era mulțămît de făgăduința ce câștigase; știa că Alexandru-vodă a să aibă nevoie de un intrigant precum el. Deputații erau porunciți de Tomșa, ca neputând înturna pre Lăpușneanul din cale, să-și urmeze drumul la Constantinopol, unde, prin jalobe și dare de bani, să mijlocească mazilia lui. Dar văzând că el venea cu însuși învoirea Porții; pe de alta, sfiindu-se a se întoarce fără nici o ispravă la Tomșa cerură voie să rămâie a-l întovărăși. Acesta era planul lui Moțoc ca să se poată lipi de Lăpușneanul. Voia li se dete.

II

Ai să dai samă, doamnă!...

Tomșa, nesimțindu-se în stare a se împotrivi, fugise în Valahia și Lăpușneanul nu întâlnește nici o împiedicare în drumul său. Norodul pretutindene îl întâmpina cu bucurie și nădejde, aducându-și aminte de întâia lui domnie, în care el nu avusese vreme a-și dezvoltă uratul caracter.

LBRIS

We know
books

Ioan Slavici

Basme
Budulea Taichii

Basme

Zâna Zorilor	5
Florița din codru	52
Ileana cea șireată	76
Limir-împărat	89
Doi feți cu stea în frunte	116
Spaima zmeilor	128
Ioanea mamei	138
Păcală în satul lui	152
Băiet sărac	171
Budulea Taichii	195

Editor: George Huzum

Coperta: Laura Teodora Rădulescu

Tehnoredactor: Daniela Dumitrescu

We know

books

Basme

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SLAVICI, IOAN

Basme: Budulea Taichii / Ioan Slavici. - Ed. a 2-a. -

București : Astro, 2016

ISBN 978-606-8660-20-2

821.135.1-34

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.carte-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

www.pro-librarie.ro

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti. A fost odată un împărat, un împărat mare și puternic; împărăția lui era atât de mare, încât nici nu se știa unde se începe și unde se sfârșește.

Unii ziceau că ar fi fără de margini, iar alții spuneau că țin minte de a fi auzit din bătrâni că s-ar fi bătut odinioară împăratul cu vecinii săi, din care unii erau și mai mari, și mai puternici, iară alții mai mici și mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea și țara, cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întreba țara, că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăca unul cu altul. Dacă mergeau voinicii la împăratul, ca să-l întrebe, el zâmbea și râde și nu le zicea nimic. Așa rămase vrajba dintre ochii împăratului o taină mare, despre care nu știa nimeni nimic, afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! Ce feciori! Trei feciori în țară, ca trei luceferi pe cer!

Florea, cel mai bătrân, era de un stângen de înalt, cu niște umeri, încât nu l-ai putea măsura cu patru palmi cruciș.

Cu totul alta era Costan: mic la statură, îndesat la făptură, cu brațul de bărbat, cu pumnul îndesat.

Al treilea și cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru: înalt, dar subțire, mai mult fată decât fecior. Petru nu face multă vorbă: el râde și cântă, cântă și râde, de dimineață până în seară.

Numai câte odată-l vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta și în stânga de pe frunte, și atunci ți se pare că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

— Măi Floreo, tu ești acum mare; du-te și întreabă pe taica, pentru ce-i plânge lui un ochi, iar altul râde pururea.

Așa zise Petru către frate-său Florea într-o bună dimineață. Dar Florea nu s-a dus: el știa încă de mic că împăratul se supăra, dacă-l întreba cineva de astă treabă.

Tot așa o păți Petru și cu frate-său Costan.

— Nu cutează nici unul; lasă c-oi cuteza eu, zise la urmă Petru. Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse ca să întrebe. Oarbă-ți fie mumă-ta! ce treabă ai tu de aceea?! îi zise împăratul mânios, și-i dete o palmă pe de-a dreapta și alta pe de-a stânga.

Petru se duse supărat și spuse fraților săi cum a pățit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor, se părea cum că ochiul cel din stânga plânge mai puțin, iară cel de-a dreapta râde mai mult.

Petru își întări inima și mai merse o dată la împăratul. O palmă e o palmă, și două-s două!

Gândi și făcu.

O păți din nou, cum a mai pățit-o.

Ochiul cel din stânga lăcrăma acuma numai din când în când, iară cel din dreapta se părea a fi înjunit cu zece ani.

— Dacă e treaba așa, gândi acum Petru, apoi știu eu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la palmi, până ce nu vor râde amândoi ochii.

A zis-o, a și făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

— Fătul meu, Petre! zise împăratul, acuma mai blând și râzând cu amândoi ochii. Eu văd că ție nu-ți iese grija din cap; ți-oi spune dar treaba cu ochii mei. Vezi, ochiul acesta râde de bucurie, când văd că am așa trei feciori ca voi; iar celălalt plânge, pentru că mă tem că voi nu veți fi în stare să împărățiți în pace și să apărați țara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veți aduce însă apă de la fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spal cu ea pe ochi, îmi vor râde amândoi ochii, căci voi ști că am feciori voinici, pe care mă pot răzema.

Așa zise împăratul. Petru-și luă pălăria de pe prispă și se duse să spună fraților săi ce-a auzit.

Feciorii împăratului se puseră la sfat și gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între frații cei buni.

Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun și mai frumos, puse șaua pe el și apoi luă ziua-bună de la casă și masă. „Mă duc, zise către frații săi, și dacă nu voi veni într-un an, o lună, o săptămână și o zi cu apă de la fântâna Zânei Zorilor, să vii tu Costane după mine“. Se duse.

Trei zile și trei nopți Florea nu mai stătu; calul zbură ca năluca peste munți și peste văi până ce n-ajunse la marginile împărăției.

Jur împrejur pe lângă împărăție era o prăpastie adâncă și peste această prăpastie o singură punte. La puntea asta mai stătu Florea o dată: să privească înapoi, apoi să iee „ziua-bună“ de la țară.

LBRIS

We know
books

Mark Twain

Un yankeu la curtea
regelui Arthur

Traducere de
IOANA SOROCEANU

BUCUREȘTI, 2018

cu tortura acelor vise hidoase, nu mai pot îndura asta încă o dată... Sandy?...

Mai zăcu puțin așa bolborosind incoerent, apoi tăcu o vreme, părea că se cufundă în moarte. Apoi degetele sale începură să frământă febril cuvertura și, după acest semn, am știut că i se apropia sfârșitul, iar când horcăitul de moarte i se auzi din gâtlej tresări ușor, părând că stă și ascultă, apoi zise:

— Se-aude goarna?... E regele! Coborâți podurile! Străjerii de pe metereze!... Deschideți...

Era ultimul său „efect“, dar nu-l putu duce la bun sfârșit.

Sfârșit

CUPRINS

Prefață / 3

Cuvânt lămuritor / 4

POVEȘTEA NECUNOScutULUI / 7

<i>Capitolul I</i>	Camelot / 11
<i>Capitolul II</i>	Curtea Regelui Arthur / 13
<i>Capitolul III</i>	Cavalerii Mesei Rotunde / 19
<i>Capitolul IV</i>	Sir Dinadan Mucalitul / 24
<i>Capitolul V</i>	Inspirația / 27
<i>Capitolul VI</i>	Eclipsa / 33
<i>Capitolul VII</i>	Turnul lui Merlin / 39
<i>Capitolul VIII</i>	Jupânul / 45
<i>Capitolul IX</i>	Turnirul / 50
<i>Capitolul X</i>	Începuturile civilizației / 56
<i>Capitolul XI</i>	Yankeul în căutarea aventurilor / 60
<i>Capitolul XII</i>	Tortură lentă / 68
<i>Capitolul XIII</i>	Oameni liberi / 72
<i>Capitolul XIV</i>	Stăpâne, păzea! / 80
<i>Capitolul XV</i>	Povestea lui Sandy / 84
<i>Capitolul XVI</i>	Morgan Le Fay / 92
<i>Capitolul XVII</i>	Un ospăț regal / 100
<i>Capitolul XVIII</i>	În temnițele Reginei / 108
<i>Capitolul XIX</i>	Meseria de cavaler rătăcitor / 119
<i>Capitolul XX</i>	Castelul Căpcăunului / 122
<i>Capitolul XXI</i>	Pelerinii / 129
<i>Capitolul XXII</i>	Izvorul Sfânt / 141

<i>Capitolul XXIII</i>	Refacerea fântânii / 152
<i>Capitolul XXIV</i>	Un magician rival / 160
<i>Capitolul XXV</i>	Examinarea / 171
<i>Capitolul XXVI</i>	Primul ziar / 183
<i>Capitolul XXVII</i>	Yankeul și Regele călătoresc incognito / 193
<i>Capitolul XXVIII</i>	Pregătirea regelui / 202
<i>Capitolul XXIX</i>	Coliba cu variolă / 206
<i>Capitolul XXX</i>	Tragedie la conac / 213
<i>Capitolul XXXI</i>	Marco / 223
<i>Capitolul XXXII</i>	Înjosirea lui Dowley / 230
<i>Capitolul XXXIII</i>	Economie politică în secolul al VI-lea / 236
<i>Capitolul XXXIV</i>	Yankeul și regele vânduți ca sclavi / 248
<i>Capitolul XXXV</i>	Un incident șocant / 260
<i>Capitolul XXXVI</i>	O întâlnire pe-ntuneric / 267
<i>Capitolul XXXVII</i>	O situație îngrozitoare / 271
<i>Capitolul XXXVIII</i>	Sir Launcelot și cavalerii ne vin în ajutor / 278
<i>Capitolul XXXIX</i>	Lupta yankeului cu cavalerii / 281
<i>Capitolul XL</i>	Trei ani mai târziu / 291
<i>Capitolul XLI</i>	Anatema / 299
<i>Capitolul XLII</i>	Război! / 303
<i>Capitolul XLIII</i>	Bătălia de pe fâșia de nisip / 316
<i>Capitolul XLIV</i>	Post-scriptum de Clarence / 330
	Post Scriptum. Final de M.T. / 332

Tipografia **SHIK & ȘTEFAN SRL**
Strada N.Drăgan nr. 10, sector 5, București

M-am așezat lângă foc studiindu-mi cu atenție comoara. Prima parte a sa, cea mai voluminoasă, era un pergament îngălbenit de vreme. Am observat, în special, o pagină și am constatat că era un palimpsest¹. Sub scrisul vechi și neclar al istoricului yankeu se vedeau urmele unei caligrafii mult mai vechi și mai neclare, cuvinte și propoziții în latină, în mod clar fragmente din vechi legende ale călugărilor. M-am dus la locul indicat de necunoscut și am început să citesc cele ce urmează:

POVEȘTEA TĂRĂMULUI DISPĂRUT

¹ Pergament sau papirus de pe care s-a sters scrierea inițială pentru a se putea utiliza din nou și pe care se văd urmele vechiului text.

Capitolul I Camelot

— Camelot, Camelot! tot repetam în sinea mea. Nu-mi amintesc să fi auzit vreodată acest nume. O fi numele ospi-ciului, probabil.

Era un peisaj văratice, delicat și odihnitor, minunat ca un vis și singuratic ca o zi de duminică. Aerul era plin de mireasma florilor, de bâzâitul insectelor și de ciripitul păsărilor; și nu erau nici oameni, nici căruțe, nimic din tumultul vieții, absolut nimic nu se petrecea. Drumul consta în principal, dintr-o cărare șerpuită, ici-colo cu urme de copite în ea și vagi urme de roți de-o parte și de alta a ierbii, roți care aveau șina cât latul palmei.

În momentul acela o fetiță frumoasă, de vreo zece anișori, cu o cascadă de păr auriu curgându-i pe umeri, se apropie. În jurul capului purta o coroniță de maci roșii ca focul. Era cea mai drăgălașă ținută pe care o văzusem vreodată. Pășea nepăsătoare, cu inima împăcată, liniștea reflectându-se pe chipu-i nevinovat. Cîrcarul nu i-a acordat nici cea mai mică atenție; nici măcar nu părea s-o fi văzut. Iar ea nu părea deloc surprinsă de ciudata creatură, de parcă ar fi văzut-o în fiecare zi. Trecu pe lângă el la fel de indiferentă ca și cum ar fi trecut pe lângă niște vaci; dar când s-a-ntâmpnat să dea cu ochii de mine atunci s-a petrecut schimbarea! Își ridică mâinile spre cer și rămase încremenită; cu gura căscată, cu ochii holbați și înspăimântați, era imaginea curiozității uimite amestecate cu frică. Și rămase-n contemplare, într-un soi de fascinație buimacă, până am cotit-o spre pădure și ne-a pierdut din ochi. Faptul de a fi fost mai surprinsă la vederea mea decât a celuiilalt om, era prea mult pentru mine; nu mai pri-

cepeam nimic. Că părea să mă considere pe mine o apariție, trecând cu vederea propriile-i calități, a fost un alt lucru derutant, dar și o etalare a generozității, surprinzătoare pentru cineva de vârsta ei. Iată un lucru la care merită să reflectezi. Parcă eram într-un vis.

Pe măsură ce ne apropiam de oraș începură să apară semne de viață. Ici și colo treceam de câte o colibă dărăpănată, cu acoperiș de paie și ogoare mici și petice de grădină necultivate. Existau și oameni; bărbați vânjoși, cu părul lung, aspru și nepieptănat care le atârna pe chip, făcându-i să arate ca niște animale. Și ei, și femeile, în general, purtau niște acoperăminte aspre, făcute din câlți care le ajungeau mai jos de genunchi, și un fel de sandale grosolane; mulți purtau o zgardă de fier. Băieții și fetițele erau despuiați, dar nimănui nu părea să-i pese. Toți acești oameni se holbau la mine, vorbeau despre mine, alergau în colibe și-și scoteau familiile afară să caște gura la mine, dar nimeni nu părea să-l observe pe tovarășul meu exceptând plecăciunile lor umile, la care nu primeau niciun răspuns pentru efortul lor.

În oraș era un număr mare de case de piatră, fără ferestre, risipite pe coclauri printre bordeiele de stuf; străzile erau niște biete alei întortocheate și nepietruite; haite de câini și copii despuiați se jucau în soare, însuflețiți și zgômotoși; porcii hoinăreau și râmau satisfăcuți, iar o scroafă zăcea într-un noroi urât mirositor, chiar în mijlocul străzii principale, alăptându-și familia. În depărtare se auzea un sunet de muzică militară; se auzea din ce în ce mai aproape, tot mai aproape și, curând, își făcu apariția o trupă impresionantă de călăreți falnici, cu căști împodobite cu panase, cu zale scânteietoare, cu flamuri fluturând, cu jiletci¹ și valtrapuri² bogat împodobite și cu sulite poleite. Prin noroi, printre porci și copii dezbrăcați, printre câini multumiți și colibe sărăcicioase și-au continuat curajos drumul, și noi în urma lor. I-am urmat pe o uliță întortocheată, apoi pe alta, în urcuș, mereu în urcuș,

¹ Vestă

² Pătură de postav sau de alt material, împodobită cu diferite cusături, care se pune pe spinarea calului sub sa.

până când, într-un final, am atins înălțimea răcoroasă pe care ședea mărețul castel. Îndată se auzi un schimb de chemări din trâmbițe; apoi s-au dus tratative cu cei de pe zidurile cetății, unde soldații, cu coif și zale, patrolau în sus și-n jos, cu halebarda¹ la umăr, sub flamuri fluturând și cu silueta grosolană a unui dragon deasupra lor. Apoi porțile cele mari au fost larg deschise, podul a fost coborât, iar căpetenia călăreților intră pe sub arcadele încruntate; și noi, urmându-l, ne-am trezit într-o curte mare, pietruită, cu turnuri și turnulețe înălțându-se spre cerul albastru, pe toate cele patru laturi; și în jurul nostru continuau descălecatul, saluturile și ceremonialele, alergatul încoace și-ncolo, parada veselă și amestecul de culori, în concluzie, o plăcută agitație, larmă și învâlmășeală.

Capitolul II

Curtea Regelui Arthur

De cum s-a ivit ocazia m-am tras deoparte și am bătut pe umăr pe un om de rând zicându-i pe un ton insinuant și confidențial:

— Prietene, fă-mi o favoare: spune-mi, vii dintr-un ospiciu, ori ești doar în vizită?

Mă privi prostește și-mi zise:

— Sfântă Fecioară, cinstite domn, așa-ți las impresia?

— Cam pe-acolo, am zis; Socotesc că ești un pacient.

M-am depărtat, chibzuind, luând seamă la orice trecător cu mintea-ntreagă ce-ar fi putut să-mi apară-n cale și să mă dumirească. Socotind c-am dat peste unul, l-am tras deoparte și i-am șoptit la ureche:

¹ Armă medievală în formă de lance cu un vârf de fier ascuțit, prevăzut pe o parte cu o secure, iar pe partea opusă cu un cârlig.

Dac-aș putea să-l văd pe șeful pazei o clipă, doar o clipă.

— Te rog, nu mă ține!

— De la ce să te țin?

— Nu mă face să întârzi, dacă-ți place mai mult cuvântul acesta.

Apoi continuă să spună că era ajutor de bucătar și că nu putea sta la bârfe acum, dar ar face-o cu plăcere altădată, căci tare-ar dori să știe de unde-mi luasem hainele. Pe când se depărta, îmi arătă cu degetul și-mi spuse că se afla cineva destul de liber pentru ce-mi propusesem acolo, care, de altminteri, mă și căuta. Era un băiețandru vioi și slăbuț, în niște colanți de culoarea creveților, care-l făceau să arate ca un morcov bifurcat. Restul veșmintelor erau din mătase albastră, dantele delicate și volane; avea niște bucle lungi, blonde, și purta o beretă din satin roz, cu pene, lăsată elegant pe o ureche. După înfățișare părea binevoitor; după umbretul părea mulțumit de sine. Era frumușel de pus în ramă. Sosi și mă măsură din cap până-n picioare cu un zâmbet și o curiozitate nerușinate; îmi spuse că venise pentru mine și mă informă că era paj.

— Fugi de-aici, am zis, ce-i aia paj? Ai grija pașiștilor, ca să tai frunze la câini?

Fusesem destul de dur pentru că mă enervasem. Ori-cum, nu păru deloc ofensat. Nu părea conștient de faptul că fusese jignit. În timp ce mergeam începu să vorbească și să râdă, vesel și nepăsător, ca băieții, și ne împrietenirăm pe dată. Îmi puse tot felul de întrebări: despre mine, despre hainele mele, dar nu aștepta răspunsul niciodată, sporovăind fără-ncetare, fără să-și dea seama că punea întrebări la care nu aștepta vreodată răspunsul, până când s-a-ntâmplat să menționeze că se născuse la începutul anului 513.

Mă trecură toți fiorii! M-am oprit în loc și-am spus cu o voce stinsă:

— Poate n-am auzit bine. Mai spune o dată și spune rar: ce an era?

— 513.

— 513? Pari mai tânăr! Măi, băiete, sunt un biet străin fără prieteni; fii sincer cu mine. Ești în toate mințile?

Îmi răspunse afirmativ.

— Și toți oamenii ăștia sunt în toate mințile?

Zise că erau.

— Și asta nu-i un ospiciu? Adică nu e un loc unde se tratează nebunii?

Zise că nu era.

— Ei, bine, am zis, atunci ori eu sunt nebun, ori ceva la fel de groaznic s-a petrecut. Ia spune-mi, cinstit și sincer, unde mă aflu?

— La curtea regelui Arthur.

Am așteptat o clipă pentru a permite acestei idei să-și croiască drum în mintea mea, apoi am spus:

— Și, conform socotelilor voastre, în ce an ne aflăm?

— Anul 528, ziua de 19 iunie.

Am simțit cum mi se frânge inima de durere și am bolborosit:

— Nu-mi voi mai vedea prietenii niciodată, niciodată. Trebuie să treacă mai bine de 1300 de ani până să se nască.

Nu știam de ce, dar începeam să-l cred pe băiat. Ceva din mine părea să-i dea crezare, conștiința, ați putea spune; însă nu și rațiunea. Îndată rațiunea începu să vocifereze, așa cum era de așteptat. Nu știam cum s-o înduplec pentru că știam că declarațiile oamenilor de acolo nu slujeau la nimic — rațiunea-mi spunea că sunt nebuni și respingea orice alt argument. Dar dintr-o dată m-am lămurit. Știam că singura eclipsă totală de soare din prima jumătate a secolului VI s-a produs pe 21 iunie 528, A. D.¹, pe stil vechi și începuse cu 3 minute după ora 12. Mai știam că nicio eclipsă totală de soare nu trebuia să se producă în ceea ce pentru mine însemna anul current, adică 1879. Deci, dacă în următoarele 48 de ore îmi păstram cumpătul și nu lăsam curiozitatea să mă mănânce de viu, atunci aș fi putut afla cu certitudine dacă băiatul ăsta îmi spunea adevarul sau nu.

¹ Anul Domnului.

LBRIS

We know
books

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

JACK LONDON

COLȚ ALB

Editura ASTRO

pe obraz limbuța caldă a puiului. Colț Alb se pomeni că își sco-
sesse limba și lingea fața puiului, fără însă să știe de ce făcea
asta.

Văzând isprava, oamenii începură să aplaude și să scoată
strigăte de bucurie. El fu surprins și îi privi nedumerit. Apoi slă-
biciunea îi cuprinse din nou trupul, se întinse pe pământ cu ure-
chile ciulite, cu capul într-o parte și urmări puiul cu privirea.
Ceilalți pui veniră și se întinseră spre el, spre nemulțumirea lui
Collie; iar el, plin de seriozitate, le îngădui să se cațăre pe el și să
se rostogolească peste el. La început, în mijlocul aplauzelor zei-
lor, trădase o urmă din vechea lui stânjeneală și stângăcie. Dar
acestea pieriră în vreme ce năzdrăvăniile și înghiontelile puilor
continuară, iar el stătea întins, moțâind la soare cu ochii pe ju-
mătate închiși, dar în care se putea citi îngăduința.

CUPRINS

PARTEA I

Capitolul I	
Drumul cărnii	3
Capitolul II	
Lupoanca	11
Capitolul III	
Urletul foamei	23

PARTEA a II-a

Capitolul I	
Înfruntarea colților	35
Capitolul II	
Bârlogul	46
Capitolul III	
Puiul cenușiu	55
Capitolul IV	
Peretele lumii	61
Capitolul V	
Legea cărnii	73

PARTEA a III-a

Capitolul I	
Creatorii focului	80
Capitolul II	
Robia	92

Capitolul III Proscrisul	102
Capitolul IV Drumul zeilor	108
Capitolul V Legământul	114
Capitolul VI Foametea	124

PARTEA a IV-a

Capitolul I Dușmanul neamului său	134
Capitolul II Zeul nebun	145
Capitolul III Domnia urii	154
Capitolul IV Cu moartea de gât	160
Capitolul V Neîmblânzitul	172
Capitolul VI Maestrul iubirii	179

PARTEA a V-a

Capitolul I Drumul cel lung	194
Capitolul II Ținutul din Sud	200

Capitolul III Moșia zeului	208
Capitolul IV Chemarea sălbăticiei	220
Capitolul V Lupul adormit	227

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LONDON, JACK

Colț Alb / Jack London : trad. de Laura Teodora Rădulescu. –
 București : Astro, 2014
 ISBN 978-606-8148-48-9

I. Rădulescu, Laura Teodora (trad.)

821.111-31=135.1

Editura ASTRO
 Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
 Sector 1, București
 Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

© Toate drepturile asupra ediției de față sunt rezervate exclusiv
 Editurii Astro.

PARTEA I

**Capitolul I
 Drumul cârnii**

Pădurea întunecată de conifere străjuia râul înghețat pe fiecare mal. Crivățul nemilos dezbrăcase copacii de veșmântul alb de gheață. În lumina asfințitului, păreau a se apleca unii spre alții, parcă amenințându-se. O tăcere apăsătoare domnea peste întreg ținutul. Totul era nemișcat, lipsit de viață, pustiu, monoton și atât de înghețat. Nici tristețea nu-și găsea loc în acest pustiu, iar în aer plutea un răs mai teribil decât cel al sfînxului, un răs înfrigorat desprins din imensa întindere de zăpadă, care nu părea a se topi niciodată în inima Nordului sălbatic, unde se credea că nu trăiește nimeni.

Cu toate acestea, sfidând singurătatea, pe râul înghețat se târa o sanie trasă de câini. Răsuflarea câinilor-lup se transforma în gheață, formând cristale ce se prindeau îndată de blana lor. Hamurile de piele și curelele care îi țineau legați de sanie trecuseră de blană și făceau înaintarea chinuitoare. Sania făcută din scoartă de mesteacăn nu avea tălpici și era târâtă pe zăpadă cu greu, cu toate că partea din față a saniei era curbată astfel încât să nu adune zăpadă deasupra ei. Pe sanie era legată strâns o ladă lungă și alte câteva obiecte: o toporișcă, un ibric, o tigaie și câteva pături, dar cel mai mult spațiu era ocupat de lada din lemn.

Înainte de câinilor, echipat cu rachete împletite din nuiiele peste încălțăminte, ce îl ajutau să nu se afunde în stratul gros de zăpadă, mergea greoi un bărbat. La coada saniei mergea alt bărbat. În lada lunguiață zăcea al treilea, cel care nu trebuia să

se mai lupte după ce sălbăticia înghețată îl copleșise, îl chinuise și îi curmase viața. Sălbăticia nu-i îmbrățișa pe oameni decât ca apoi gerul neiertător să îi lase fără viață. Viața este o insultă, iar Nordul sălbatic nu acceptă împotrivire. Nici măcar apa nu trebuie să curgă către mare, copacii înghețați să rămână fără sevă și mai ales cere supunerea Omului, cel mai sfidător dintre toți, cel care întotdeauna se revoltă în fața naturii.

Cei doi bărbați, care erau încă în viață, înaintau mergând îndârjiți unul în față și celălalt în spatele saniei. Erau acoperiți cu piei și blănuri. Sprâncenele, genele, obrații și buzele le erau acoperite cu gheață, că abia le puteai vedea chipurile, iar trăsăturile albite creau aparența unor fantome înghețate care mărșăluiau spre înmormântarea vreunei năluci. Însă sub fețele albite erau doi bărbați care se luptau cu sălbăticia nemiloasă din ținutul pustiu și batjocoritor, niște bieți muritori care se adânceau într-o lume la fel de izolată și fără capăt ca abisurile cosmosului.

Își continuau drumul fără să scoată vreun cuvânt, păstrându-și forțele și răsuflarea. Liniștea îi apăsa din toate părțile, aproape că îi simțeau greutatea și le împovăra mințile precum unor scafandri zdrobiți de presiunea atmosferelor din adâncurile apelor. Îi strivea cu greutatea unei vastități nesfârșite, a unui destin dinainte pecetluit. Îi exilase la marginea propriilor gânduri, storcându-i de toate năzuințele, exaltările și falsele aprecieri ale sufletului uman, până când se simțeau infimi și reduși la mărimea unor fire de praf măturate de uriașele forțe nevăzute ale naturii.

Trecu un ceas, apoi încă unul. Lumina spălăcită a zilei scurte, lipsită de soare, începea să se stingă, când, în văzduhul încremenit, un urlet îndepărtat se auzi slab. Se înfigea în timpanele lor urcând tânguitor spre cer, vibrând ascuțit o vreme, cu o tensiune tremurândă și, încet-încet, se prefăcu în liniște. Ar fi putut crede că e doar un suflet pierdut care își deplânge jalnica

soartă, dacă nu ar fi fost înălțat cu o ferocitate tristă și o pornire flămândă. Bărbatul care se afla în față se întoarse către celălalt și pe deasupra cutiei așezate pe sanie îi făcu un semn cu subînțeleș.

Un al doilea urlet, mai ascuțit, se auzi sfâșiind liniștea. Oamenii își dădură seama acum din ce direcție se auzea: de undeva din spatele lor, din pustiul acoperit de zăpadă pe care tocmai îl străbătuseră. Al treilea urlet răsună jalnic tot din spatele lor, undeva mai la stânga față de cel dinainte.

— Ne-au mirosit și-acum vin după noi, Bill, zise bărbatul din fața saniei. Vocea lui era răgușită și parcă din altă lume, chinându-se a rosti cuvintele.

— Sunt flămânzi și nu găsesc carne, îi răspunse celălalt. Nu am mai văzut urme de iepure de zile întregi.

O vreme tăcură apoi, dar erau atenți la urletele fioroase care continuau să se audă în spatele lor.

Când se întunecă, își adăpostiră câinii într-un desiș de molizi și își ridicară tabăra undeva lângă firul de apă. Sicriul așezat lângă foc era pentru ei și banchetă, dar și masă. Câinii stăteau îngrămădiți, departe de flăcări, mârâiau și se ciondăneau, dar nu dădeau semne că ar fi vrut să fugă în pădure.

— Henry, mi se pare că stau mai aproape de noi ca de obicei, comentă Bill.

Henry, care se ghemuise lângă foc și se chinuia să echilibreze ibricul de cafea cu o bucată de gheață, se mulțumi să dea doar din cap. Nu scoase vreun cuvânt până ce nu se așeză cât mai comod pe sicriu și începu să mănânce.

— Știu ei bine că lângă foc sunt în siguranță, zise el. Mai degrabă înfulecă ei ceva decât să fie înfulecați. Sunt destul de deștepți câinii ăștia.

Bill își scutură capul, nefiind prea încrezător:

— Eh, nu știu...

Tovarășul lui îl privi mirat.

- E prima oară când te aud îndoindu-te de înțelepciunea lor.
- Henry, începu celălalt în timp ce mesteca fasolea atent, nu ai observat cum s-au năpustit la mâncarea pe care le-am dat-o mai devreme?
- S-au încăierat mai tare ca de obicei, într-adevăr, recunosc Henry.
- Câți câini avem noi, Henry?
- Șase.
- Păi... Bill se opri câteva momente pentru a accentua semnificația cuvintelor sale. Așa cum spuneam, avem șase câini Henry. Am scos șase pești din sac și am dat fiecărui câine câte unul și totuși un câine a rămas fără pește.
- Ai numărat tu greșit.
- Avem șase câini, repetă celălalt, încercând să explice matematic din nou. Am scos șase pești. Ureche Lipsă nu a primit niciun pește, așa că am mai scos unul din sac și i l-am dat.
- Dar avem numai șase câini, spuse Henry încurcat.
- Nu zic că erau toți câini, dar eu am dat pește la șapte.
- Henry se opri din mestecat și, privind dincolo de foc, numără câinii.
- Sunt numai șase acum, zise el.
- L-am văzut pe unul dintre ei alergând prin zăpadă, replică Bill cu hotărâre în glas. Îți zic, eu am văzut șapte.
- Privindu-l cu milă, Henry zise:
- Tare ușurat o să fiu când o să terminăm drumul ăsta.
- Adică ce vrei să spui? întrebă Bill, observând privirea compătimitoare a tovarășului său.
- Cred că sicriul pe care îl căram după noi te-a scos din apele tale și-ai început să vezi năluci.
- Mi-a trecut și mie prin gând lucrul ăsta, răspuse Bill pe un ton grav. De-aia când l-am văzut alergând așa m-am uitat la

zăpadă și am văzut că a lăsat urme. După aceea am numărat iar câinii, și erau tot șase. Dar urmele au rămas în zăpadă. Dacă nu mă crezi, hai să ți le arăt!

Henry nu îi răspunse și continuă să mestece în tăcere până când își termină mâncarea, apoi mai bău o cană cu cafea. Se șterse la gură cu dosul mâinii și zise:

— Tu crezi că era...

Fu întrerupt de un urlat prelung, înfiorător de trist, care venea de undeva din întuneric. Se opri să asculte, iar apoi fluturând mâna spre locul de unde se auzise urlatul, își termină vorba:

— ...unul dintre ei?

Bill încuvință din cap:

— Aș prefera să cred că am început să am vedenii decât să cred altceva, dar ai văzut și tu ce zarvă au făcut câinii.

Urlat după urlat, își răspundeau în întuneric, transformând liniștea sălbăticeii în haos. Din toate părțile, urletele se înălțau, iar câinii, speriați, începuseră să se înghesuie unul în celălalt, apropiindu-se așa de tare de foc, încât li se părlea blana. Bill mai aruncă un lemn în foc înainte să își aprindă pipa.

— Mi se pare că ești cam tăcut, zise Henry.

— Henry... Trase gânditor din pipă câteva clipe înainte să continue. Mă gândeam, Henry, că el e mai norocos decât o să fim noi vreodată.

Arătă spre al treilea om din sicriul pe care stăteau așezați, apoi continuă:

— Tu și cu mine Henry, când om muri, o să fim norocoși dacă cineva o să aibă destule pietre să ne acopere, ca să nu ne mănânce câinii hoiturile.

— Noi n-avem familie, bani sau ce a avut el, îi răspunse Henry. Nu ne permitem să ne care cineva atâta drum doar ca să ne înmormânteze.